

คำนำ

เอกสารการถอดบทเรียนความรู้และบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่นเล่มนี้ จัดทำขึ้นเพื่อสรุปรวบรวมข้อมูลที่ได้จากการจัดเวทีประชาคมและได้จากการเล่าประสบการณ์ จากวิถีปฏิบัติงานของเจ้าของภูมิปัญญา ซึ่งมีเจ้าของภูมิปัญญา จำนวน 3 ราย ได้แก่

1. นายสุรพล พักหว่าง ภูมิปัญญาด้านการทำนาโดยใช้เทคโนโลยีผสมผสาน
2. นายสนธยา วงษ์สมิง ภูมิปัญญาด้านดนตรีไทย
3. นางสาวประยงค์ อินทร์เล็ก ภูมิปัญญาด้านนวดแผนไทย

ผู้จัดทำเอกสารเล่มนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารเล่มนี้จักเป็นประโยชน์สำหรับท่านที่สนใจในเรื่องภูมิปัญญาไม่มากนัก

ผู้จัดทำ

เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา

สารบัญ

	หน้า
ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1
ทำนาโดยใช้เทคโนโลยีผสมผสาน	6
ดนตรีไทย	19
นวดแผนไทย	37

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญา หมายถึง องค์ความรู้ที่เป็นรูปธรรม คือ วัตถุ สิ่งของ เครื่องใช้และการกระทำทั้งหลาย และที่เป็นนามธรรม คือ ความรู้ ความคิด ความสามารถ ความเชื่อ หรือแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งสามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข หรือป้องกันและแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้

ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะที่สำคัญบางประการคือ

1. ความจำเพาะกับท้องถิ่น : เป็นเรื่องที่ชัดเจนอยู่ในตัวตามชื่อเพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นสะสมขึ้นมาจากประสบการณ์ หรือความชัดเจนจากชีวิตและสังคมในท้องถิ่นหนึ่ง ๆ เพราะฉะนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงมีความสอดคล้องกับเรื่องของท้องถิ่นมากกว่าภูมิปัญญาที่มาจากข้างนอก แต่อาจไปใช้ในท้องถิ่นที่แตกต่างกันไม่ได้หรือได้ไม่ดี

2. มีความเชื่อมโยงหรือมีบูรณาการสูง : ชีวิต สังคม และสิ่งแวดล้อม มีความเชื่อมโยงกันเป็นบูรณาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นภูมิปัญญาที่มาจากประสบการณ์จริง จึงมีความเป็นบูรณาการสูงทั้งเรื่องกาย ใจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ความคิดเรื่องแม่ธรณี แม่คงคา แม่โพสพ พระภูมิเจ้าที่ รุกขเทวดา เป็นตัวอย่างของการนำเอาธรรมชาติมาเป็นนามธรรม ที่สืบไปถึงส่วนลึกได้เชื่อมโยงไปสู่อัตถประโยชน์ โดยสร้างความสัมพันธ์ที่ถูกต้องให้คนเคารพธรรมชาติ คนเราถ้าเคารพอะไร ย่อมไม่ทำลายสิ่งนั้น การรู้อะไรถ้าสัมผัสได้เพียงวัตถุธรรม แต่ไปถึงนามธรรมชาติดอมสัมผัสได้เพียงต้น ๆ หยาบ ๆ เป็นส่วนเป็นเสี้ยว ขาดสัมผัสทางใจที่ลึกซึ้ง การมุ่งอัตถประโยชน์ เช่นว่า ดินก็ดี น้ำก็ดี ต้นไม้ก็ดี ถ้าเป็นแต่วัตถุ ซึ่งมีส่วประกอบอย่างนี้ตามหลักวิทยาศาสตร์ ไม่มีความเคารพจะทำอะไรกับสิ่งเหล่านี้ก็ได้ ความคิดและทำทีอย่างนี้ จึงเป็นการนำไปสู่การทำลายสูง

3. มีความเคารพผู้อาวุโส : ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้ความสำคัญแก่ประสบการณ์ จึงมีความเคารพผู้อาวุโสมีประสบการณ์มากกว่าจะเห็นได้ว่าเราให้ความสำคัญต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นประกอบด้วย

ปัจจัยในการเกิดภูมิปัญญา

1. เกิดจากภูมิปัญญา ที่เกิดจากการสืบทอด ถ่ายทอดความรู้เดิมจากบรรพบุรุษ หรือที่มีอยู่ในท้องถิ่น

2. ลักษณะภูมิปัญญาที่มีผลต่อการพัฒนา

- ความรู้เดิมในเรื่องนั้น ๆ ผสมผสานกับความรู้ใหม่
- การสั่งสมหรือการสืบทอดมาจากเรื่องนั้น ๆ
- ประสบการณ์เดิมที่สามารถเทียบกับประสบการณ์ใหม่ได้
- สถานการณ์ที่ไม่มั่นคง และหาทางออกไม่ได้
- รากฐานทางวัฒนธรรมหรือความเชื่อ

ลักษณะของภูมิปัญญา

1. เกิดจากภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง หรือถ่ายทอดความรู้เดิมจากบรรพบุรุษที่มีอยู่เดิมในท้องถิ่น
2. เป็นเรื่องของการเรียนรู้ (knowledge) ทักษะ (skill) ความเชื่อ (Belief) และพฤติกรรม (Behavior) ของคนในชุมชน
3. แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและคนที่เหนือธรรมชาติ
4. องค์กรวม หรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิต
5. เรื่องการแก้ไขปัญหา การจัดการ การปรับตัว การเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของบุคคล ชุมชน และสังคม
6. แก่นหลัก หรือกระบวนการทัศน์ในการมองชีวิต เป็นพื้นฐานความรู้ในเรื่องต่าง ๆ
7. มีลักษณะเฉพาะตัว และเป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง
8. มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับความสมดุล ในการพัฒนาสังคม

สาขาของภูมิปัญญา

โดยทั่วไปจะมีการกำหนดประเภทของภูมิปัญญาที่มีความหลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้มีวัตถุประสงค์ในการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์และตรงสาขา ซึ่งมีการแบ่งประเภทภูมิปัญญาไว้ 11 สาขา ดังนี้

1. เกษตร เป็นความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยีการพัฒนามนพื้นฐานคุณค่าเดิม ซึ่งคนสามารถพึ่งพาตนเองในสถานการณ์ต่างได้ เช่น การเกษตรแบบผสมผสาน การแก้ปัญหการเกษตรด้านการตลาด
2. อุตสาหกรรมและหัตถกรรม การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการแปรรูปผลผลิต และวิธีการแก้ไขปัญหาทางด้านการบริโภคอย่างปลอดภัย ประหยัด และเป็นธรรม อันเป็นขบวนการที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่นสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจได้ตลอดทั้งการผลิต และการจำหน่ายผลผลิตทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่มโรงงานยางพารา กลุ่มโรงสี กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น
3. การแพทย์แผนไทย ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพในชุมชน โดยการเน้นให้คนในชุมชนสามารถที่จะพึ่งตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้ เช่น ยาจากสมุนไพร อันมีอยู่หลากหลาย การนวดแผนโบราณ การดูแลรักษาสุขภาพแบบพื้นบ้าน เป็นต้น
4. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรและการพัฒนาและการใช้ให้เกิดประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การบวชป่า การสืบชะตาแม่น้ำ การทำแนวปะการังเทียม การอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดป่าต้นน้ำและชุมชนป่า เป็นต้น

5. **กองทุนและธุรกิจชุมชน** ความสามารถในการบริหารจัดการ ด้านการสะสมและบริหารกองทุนและธุรกิจในชุมชน ทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตของสมาชิกชุมชนที่ดี เช่น กลุ่มเกษตร ธนาคารข้าว กองทุนและธุรกิจชุมชน เป็นต้น

6. **สวัสดิการ** ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคนให้เกิดความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยการจัดตั้งกองทุน สวัสดิการรักษายาบาลของชุมชนและการจัดระบบสวัสดิการชุมชน

7. **ศิลปกรรม** ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม วรรณกรรม ทศนศิลป์ การละเล่นพื้นบ้าน และนันทนาการ เป็นต้น

8. **การจัดการ** ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานด้านต่างๆ ของชุมชน ตลอดจนทั้งทางด้านสังคมอื่นๆ ในสังคมไทย

9. **ภาษาและวรรณกรรม** ความสามารถในการผลิตผลงานเกี่ยวกับทางด้านภาษา ทั้งภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษาตลอดจนวรรณกรรมทุกประเภท พื้นฟูการเรียนรู้การสอนภาษาถิ่นของถิ่นต่างๆ

10. **ศาสนาประเพณี** ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสอนทางศาสนา ความเชื่อ และประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่าให้เหมาะสม ต่อการประพฤติปฏิบัติให้เกิดผลดีต่อสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การบริหารภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาเป็นทรัพยากรและวัฒนธรรมที่ไม่ได้ดำรงอยู่อย่างแยกส่วนจากทรัพยากร วัฒนธรรมประเภทอื่นๆ นอกจากนี้ภูมิปัญญายังมีอยู่ทั้งใน " คน" และมีใน " ของ" ดังนั้นการจัดการภูมิปัญญาจึงไม่สามารถจัดการเฉพาะ " ภูมิปัญญา" อย่างเดียวโดด ๆ หากแต่ต้องจัดการไปพร้อม ๆ กับทรัพยากรวัฒนธรรมอื่น ๆ ที่มีภูมิปัญญาสาขานั้นๆ ผังและแฝงติดอยู่ซึ่งในคนๆหนึ่ง หรือในของอย่างหนึ่ง ก็ไม่ได้มีภูมิปัญญาหรือความรู้เพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น นอกจากนี้ภูมิปัญญาความรู้ส่วนใหญ่ก็ยังเป็นสิ่งที่มียู่ในส่วนที่เรียกว่า " อดีต" ที่หากเป็น " คน" ก็เป็นคนที่มีนัยของอดีตมาก ๆ ได้แก่ "คนเก่าคนแก่" หรือ "ผู้สูงอายุ" และถ้าเป็น "ของ" ก็มักจะเป็น " ของเก่าของโบราณ" นั่นเอง ทั้ง "คนเก่าคนแก่" และ "ของเก่าของโบราณ" มีอยู่มนทุกชุมชน การทำให้ภูมิปัญญาที่ฝังแฝงอยู่ในคนเก่าคนแก่ และของเก่าของโบราณบังเกิดผลดีผลได้ทางการพัฒนาชุมชน สามารถทำได้ดังนี้

1. **การค้นคว้าวิจัย** ควรศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาของไทยในด้านต่าง ๆ ของท้องถิ่น จังหวัด ภูมิภาค และประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภูมิปัญญาที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น มุ่งศึกษาให้รู้ความเป็นมาในอดีต และสภาพการในปัจจุบัน

2. **การอนุรักษ์** โดยการปลูกจิตสำนึกให้คนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าแก่นสาร และความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมตามประเพณีและวัฒนธรรมต่าง ๆ

สร้างจิตสำนึกของความเป็นคนท้องถิ่นนั้น ๆ ที่จะต้องร่วมกันอนุรักษ์ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น รวมทั้งสนับสนุนให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น หรือพิพิธภัณฑ์ชุมชนขึ้น อันจะสร้างความรู้ และความภูมิใจในชุมชนท้องถิ่นด้วย

3. การฟื้นฟู โดยการเลือกสรรภูมิปัญญาที่กำลังสูญหาย หรือที่สูญหายไปแล้วมาทำให้มีคุณค่าและมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในท้องถิ่น โดยเฉพาะพื้นฐานทางจริยธรรม คุณธรรม และค่านิยม

4. การพัฒนา ควรริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาให้เหมาะสมกับยุคสมัย และเกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน โดยใช้ภูมิปัญญาเป็นพื้นฐานในการรวมกลุ่ม การพัฒนาอาชีพ ควรนำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีมาช่วย เพื่อต่อยอดใช้ในการผลิต การตลาด และการบริหาร ตลอดจนการป้องกันและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

5. การถ่ายทอด โดยการนำภูมิปัญญาที่ผ่านมามีเลือกสรรกลั่นกรองด้วยเหตุและผลอย่างรอบคอบและรอบด้าน แล้วไปถ่ายทอดให้คนในสังคมได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์และปฏิบัติได้เหมาะสม โดยผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยใช้วิธีการสาธิตให้ดูตัวอย่าง อธิบายทุกขั้นตอน ให้ผู้เรียนเข้าใจและปฏิบัติตาม หรือปฏิบัติจริง คือฟังคำบรรยาย อธิบาย สาธิตแล้วนำไปปฏิบัติจริง และปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเกิดความชำนาญ

6. ส่งเสริมกิจกรรม โดยการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายการสืบสานและพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชนต่าง ๆ เพื่อจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง

7. การเผยแพร่แลกเปลี่ยน โดยการส่งเสริม และสนับสนุนให้เกิดการเผยแพร่และแลกเปลี่ยนภูมิปัญญาและวัฒนธรรมอย่างกว้างขวางโดยให้มีการเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นต่าง ๆ ด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง รวมทั้งประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก

8. การเสริมสร้างปราชญ์ท้องถิ่น โดยการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของชาวบ้าน ผู้ดำเนินงานให้มีโอกาสแสดงศักยภาพด้านภูมิปัญญา ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ มีการยกย่องประกาศเกียรติคุณในลักษณะต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นคนไทยเราจำเป็นที่จะต้องรู้จักและอนุรักษ์สมบัติอันล้ำค่าของชาติ และต้องช่วยกันสนับสนุนเชิดชูภูมิปัญญาของชาติเพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสืบสานเผยแพร่ให้เป็นที่เรื่อลือสืบไป

สาเหตุการสูญหายของภูมิปัญญา

1. กลัวการแก่งแย่งการทำหากิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ที่จะต้องทำผลผลิตเพื่อค้าขาย
2. กลัวเรื่องชื่อเสียง เกียรติภูมิ และกลัวคนอื่นแย่งภูมิปัญญา ถ้าถ่ายทอดความรู้ให้กับคนอื่นแล้วเขาทำดีกว่า เจ้าตำรับก็จะมีชื่อเสียง
3. มีความเชื่อและถือสัจจะจากปู่ ย่า ตา ทวด ที่ต้องการปกปิดเคล็ดลับหรือกลวิธีการผลิต
4. สื่อและเทคโนโลยียังไม่พัฒนาเท่าที่ควร

ปัจจัยที่ทำให้ภูมิปัญญาดำรงอยู่ได้

1. ได้รับการกระตุ้นและสร้างความตระหนักจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชน เช่น หน่วยงานพัฒนาชุมชน การศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานเกษตร ฯลฯ
2. การถ่ายทอดความรู้ได้รับค่าตอบแทนภูมิปัญญาท้องถิ่นบางคนจะตั้งราคาไว้มากน้อยขึ้นอยู่กับความต้องการของตลาดสำหรับวิชาชีพนั้นๆ
3. สื่อต่าง ๆ ในปัจจุบันมีมากมายหลากหลายประเภท ภูมิปัญญาสามารถถ่ายทอดความรู้โดยใช้สื่อต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก หน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุนภูมิปัญญา ก็สามารถถ่ายทอดสืบทอดความรู้ได้อย่างกว้างขวาง
4. ความจำเป็นในการผลิตทำให้ภูมิปัญญาต้องถ่ายทอดความรู้สู่บุคคลอื่น ๆ นอกเหนือจากคนในครอบครัว หรือผู้สืบสายเลือดเพื่อต้องการเพิ่มผลผลิตสู่ตลาด

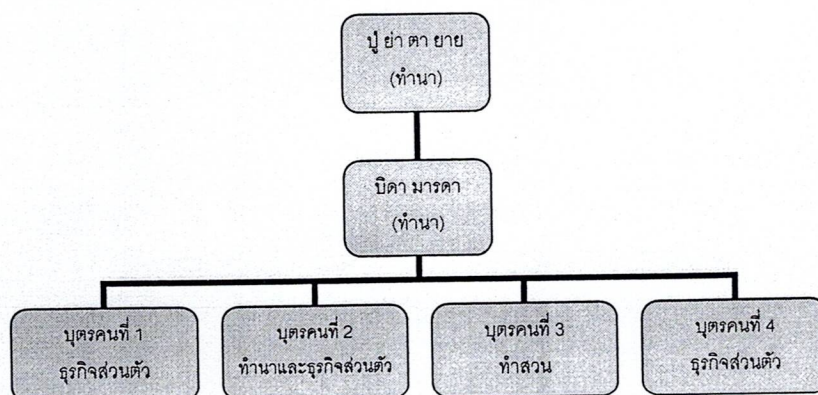
ถอดบทเรียนจากภูมิปัญญา
ทำนาโดยใช้เทคโนโลยีผสมผสาน

ประวัติความเป็นมา

นายสุรพล พักหว่าง อยู่บ้านเลขที่ 17/1 หมู่ที่ 8 ตำบลวังตะเคียน
อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ปัจจุบันอายุ 48 ปี จบการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทพศิลา กรุงเทพฯ ได้สมรสกับนางพัชรภรณ์ มหาวินชัย มีบุตร
ทั้งสิ้น 3 คน เป็นชาย 2 คน เป็นหญิง 1 คน ติดต่อโทร 081-916-0163

แต่เดิมบิดาประกอบอาชีพทำนา อยู่ที่เขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ซึ่งทำเป็นอาชีพ
หลักของครอบครัว โดยมีที่ดินในการประกอบอาชีพเป็นของตนเอง โดยหากนับเนื่องมาแต่ปู่ ย่า ตา
ยาย ของนายสุรพลแล้ว ก็ประกอบอาชีพทำนามาเช่นกัน

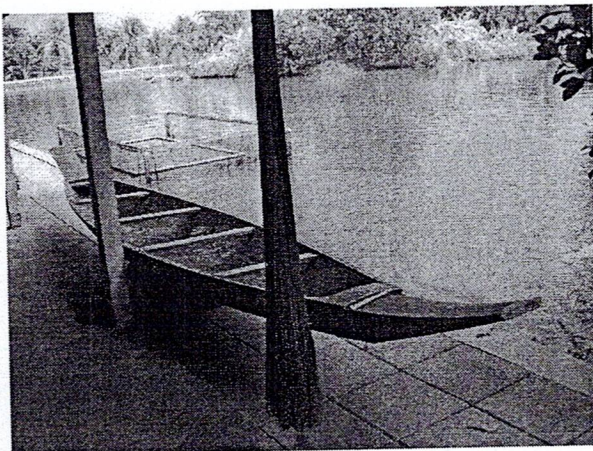

มูลเหตุแห่งการก่อเกิด

เนื่องจากการทำเกษตรเชิงเดี่ยวมักประสบปัญหาภาวะตลาดและผลผลิตในฤดูการมีมากทำให้ราคาตกต่ำเสี่ยงต่อภาวะขาดทุน ถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางและทำให้ผู้ผลิตมีรายได้ทางเดียว หากมีปัญหาทางด้านการผลิตหรือผลผลิตเกิดความเสียหายเกษตรกรก็จะมีรายได้มีรายได้อื่นชดเชยประกอบกับการปลูกพืชชนิดเดียวกันยังทำให้โรคแมลงเข้าทำลายพืชได้อย่างต่อเนื่องแม้ว่าเกษตรกรจะใช้สารกำจัดแมลงก็ตาม ดังนั้นทางรอดของเกษตรกรคือการทำเกษตรโดยปลูกพืชหลาย ๆ ชนิดเพื่อให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดอย่างหลากหลายเพื่อลดความเสี่ยงและเพื่อให้มีผลผลิตออกตลาดทุกเวลาทำให้มีรายได้อย่างต่อเนื่องตลอดปี

บิดาของนายสุรพล ซึ่งแต่เดิมทำนาอยู่ที่ลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร ได้มาซื้อที่ดิน ในเขตหมู่ที่ 8 ตำบลวังตะเคียน พร้อมกับพี่ชาย (ลุง) โดยของบิดา จำนวน 60 ไร่ ของลุง จำนวน 50 ไร่ ซึ่ง และได้ให้เช่าเพื่อทำนาเป็นระยะเวลานาน ปัจจุบันลุงทำสวนมะพร้าว โดยความดูแลของนายสุรพล และได้เช่าพื้นที่เพิ่มเติมเพื่อทำนา จำนวน 17 ไร่ จึงมีที่ดินในความดูแลของนายสุรพล จำนวน 127 ไร่ เป็นพื้นที่ทำนา จำนวน 73 ไร่ พื้นที่ทำสวน จำนวน 50 ไร่ ที่อยู่อาศัย จำนวน 2 ไร่ แหล่งเก็บกักน้ำ จำนวน 2 ไร่

ในส่วนของนายสุรพล พักหวาง ซึ่งทำการเกษตรแบบผสมผสานซึ่งมีทั้งการทำนาข้าว ทำสวนมะพร้าวอ่อนและทำบ่อปลา ซึ่งบ่อปลานี้จะเป็นแหล่งสำรองน้ำไว้ใช้ในการทำสวนในฤดูแล้งด้วย จึงทำให้นายสุรพลมีน้ำทำการเกษตรตลอดทั้งปีและมีผลผลิต ทั้งจากมะพร้าวอ่อนและปลาอย่างต่อเนื่อง สร้างรายได้ให้แก่คุณสุรพลอย่างมากตลอดทั้งปีแต่รายได้หลักของคุณสุรพล คือ รายได้จากนาข้าวซึ่งปลูกข้าวได้ทุกฤดูตลอดปี

ผลการดำเนินงานจากอดีต ถึง ปัจจุบัน

เมื่อปี พ.ศ.2542 นายสุรพล เริ่มทำนาเป็นครั้งแรก โดยไม่มีความรู้ในการปลูกข้าวเลย นอกจากฟังคำเล่าจากบิดา จึงได้ปรึกษากับผู้มีความรู้และนำมาใช้ในพื้นที่ของตนเอง โดยได้เช่าพื้นที่เพิ่มเติมเพื่อทำนา จำนวน 17 ไร่ จึงมีที่ดินในความดูแลของนายสุรพล จำนวน 127 ไร่ เป็นพื้นที่ทำนา

จำนวน 113 ไร่ พื้นที่ทำสวน จำนวน 10 ไร่ ที่อยู่อาศัย จำนวน 2 ไร่ แหล่งเก็บกักน้ำ จำนวน 2 ไร่ มีการลองผิดลองถูกจนเกิดประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ ปัจจุบันมีผลประกอบการจากการทำนาอยู่ในระดับดี โดยมีการเก็บเกี่ยวเป็นประจำทุกเดือน โดยการจัดแบ่งแปลงนาเพื่อปลูกเวียนเพื่อให้มีการเก็บเกี่ยวทุกเดือน จึงมีรายได้จากการทำนา เดือนละประมาณ 100,000 บาท โดยมีขั้นตอนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

การปลูกข้าว

1. การเตรียมแปลงมาก่อนปลูกข้าว ดังนี้

1.1 ไถดินเพื่อเป็นการกำจัดวัชพืชและศัตรูพืชตลอดจนกบและทำลายตอซัง(ซังข้าว) เพื่อปรับสภาพท้องนาให้เหมาะสมแก่การปลูก

1.2 ปรับระดับน้ำเข้านาพอประมาณเพื่อวัชพืชที่ถูกไถกบและตอซัง เกิดการหมักตัวเน่าสลายกลายเป็นปุ๋ยแก่นาข้าวต่อไป

1.3 ปรับหน้าดินในแปลงนาให้เสมอและทำร่องระบายน้ำ เพื่อเตรียมหว่านข้าวปลูก

2. การเพาะปลูกข้าว / และการเตรียมพันธุ์ข้าวปลูก

2.1 คัดเลือกพันธุ์ข้าวปลูกต้านทานโรคแมลง

2.2 นำพันธุ์ข้าวปลูกแช่น้ำ 1 วันแล้วนำขึ้นพักไว้อย่างน้อย 2 วัน เพื่อให้พันธุ์ข้าวปลุกงอรากและหน่อเสียก่อน

2.3 นำพันธุ์ปลูกข้าวลงหว่านในแปลงนาที่เตรียมไว้ในปริมาณ 1-2 ถังต่อไร่ แล้วระบายน้ำในแปลงนาออกให้หมดภายในวันรุ่งขึ้นทันที

3. การดูแลรักษา

3.1 หลังจากหว่านข้าวแล้วประมาณ 4 วันควรฉีดพ่นสารป้องกัน / กำจัดวัชพืช เพื่อเป็นการคุมกำเนิดวัชพืช

3.2 การป้องกัน การกำจัดศัตรูพืช โรคพืชจะกระทำเมื่อพบอาการเริ่มต้นโดยการฉีดพ่นสารป้องกันและกำจัดศัตรูพืช / โรคพืช

3.3 การให้ปุ๋ย ในปัจจุบันคุณสุรพลได้หันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์แทนปุ๋ยเคมีจะได้ใช้ปุ๋ยอินทรีย์ระยะหน้าแล้งการใช้ปุ๋ยอินทรีย์จะทำให้ต้นข้าวได้รับปุ๋ยเป็นเวลานานเพราะปุ๋ยอินทรีย์จะค่อย ๆ ละลายและปล่อยธาตุอาหารพืชออกมาอย่างช้า ๆ ทำให้ข้าวได้รับปุ๋ยอยู่ตลอดเวลา

การใส่ปุ๋ยครั้งแรกจะใส่เมื่อข้าวมีอายุประมาณ 20 – 30 วัน และครั้งที่ 2 เมื่อข้าวเริ่มจะตั้งท้องจะขึ้นอยู่กับอายุของข้าวและพันธุ์ข้าว

4. การเก็บเกี่ยว

- ก่อนเกี่ยวประมาณ 20 – 30 วัน จะทำการระบายน้ำในนาออกเพื่อให้พื้นนาแห้งง่ายต่อการเก็บเกี่ยว

- การเก็บเกี่ยว ได้ใช้เครื่องจักร คือรถเกี่ยวนาข้าว ซึ่งประหยัดแรงงานและเวลา ทำให้สามารถทำนาครั้งต่อไปได้เร็วขึ้น

5. หลังเก็บเกี่ยว

- หลังเก็บเกี่ยวจะได้เผือกหรือต่อซัง ได้จะปล่อยให้เน่าสลายในแปลงนาเพื่อให้สลายกลายเป็นปุ๋ยในนาข้าวต่อไปจึงจะช่วยปรับปรุงดินปรับ โครงสร้างของดินให้เหมาะแก่การทำนาต่อไป ผลผลิตที่ได้รับ 83 ถัง/ไร่ รายได้เป็นไปตามราคาท้องตลาดขณะนั้น รายได้ในปี 2550 สามารถผลิตข้าวได้ 200 ตัน โดยเฉลี่ย มีรายได้ตลอดปี เป็นเงิน 1,300,000 บาท

ในส่วนของมะพร้าวอ่อน ซึ่งมีผลผลิตตลอดทุกเดือนถึงแม้จะไม่ใช้รายได้หลักของคุณสุรพลก็ตามแต่ก็สามารถเพิ่มรายได้ให้คุณสุรพลได้พอสมควรทั้งให้บริโภคเองและใช้ต้อนรับผู้มาเยือนแล้วยังจำหน่ายทำรายได้เดือนละ 3,000 บาท

การทำปอปลาของคุณสุรพลเป็นการทำไว้เพื่อบริโภคเองเป็นหลักแต่ที่สำคัญคือ เป็นแหล่งกักตุนน้ำไว้ทำนาและเหตุนี้เองที่ทำให้คุณสุรพลผลิตข้าวออกจำหน่ายได้ทุกฤดูกาลแม้ในยามฤดูแล้ง ทำให้คุณสุรพลมีรายได้ทุกเดือน ตลอดทั้งปี

การเผยแพร่ความรู้

ปัจจุบันยังไม่ได้เผยแพร่ความรู้แก่เกษตรกรผู้สนใจโดยทั่วไป แต่กำหนดไว้ว่าในอนาคตจะทำให้พื้นที่นาของตนเอง เป็นพื้นที่เพื่อการศึกษาการทำนาในบางส่วน เพื่อเป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่นโดยทั่วไป โดยในปัจจุบันมีแปลงนาที่ทดลองใช้ปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด จำนวน 12 ไร่ โดยใช้ข้าวพันธุ์ปทุมธานี 1 (ปทุมหอม) หากได้ผลดีจากการดำเนินการจริง จะได้ทำการเผยแพร่แก่ผู้สนใจอื่น ๆ ได้ต่อไป

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดกิจกรรม

ข้าว คือพืชอาหารที่อยู่คู่กับประเทศไทยมาช้านาน เป็นอาหารหลักที่สำคัญของชนชาติต่างๆ ทั่วโลก ยิ่งปัจจุบันกล่าวได้ว่าเป็นยุคทองของชาวนาไทยก็ว่าได้ ที่ข้าวในตลาดโลกมีราคาสูงที่สุดเป็นประวัติการณ์ ประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่มีทำเลที่เหมาะสมแก่การปลูกข้าว อีกทั้งมีความหลากหลายของพันธุ์กรรมข้าวแหล่งหนึ่งของโลก และเนื่องจากการประกอบอาชีพทำนา เริ่มมาแต่รุ่นบรรพบุรุษของครอบครัว จึงทำให้ยังคงสืบทอดมาถึงรุ่นลูก

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คุณสุรพล หันมาประกอบอาชีพทำนา คือ

1. ที่ดิน
2. เงินทุน
3. น้ำ
4. พันธุ์ข้าว
5. ปุ๋ย/ฮอร์โมน
6. สารกำจัดแมลง/ศัตรูพืช

1. ที่ดิน

ที่ดินทำนาของคุณสุรพลมีประมาณ 120 ไร่ โดยสามารถทำนาตลอดทั้งปี โดยหมุนเวียนเป็นแปลงๆ ละประมาณ 20-30 ไร่ ทำให้ที่ผลิตข้าวเปลือกออกมาจำหน่ายได้ทุกเดือน

2. เงินทุน

เนื่องจากเดิมคุณสุรพลทำธุรกิจเกี่ยวกับบ้านเช่าและห้องชุดซึ่งมีรายได้ดีอยู่แล้ว รับมาทำการเกษตรจึงทำให้มีเงินมากพอไม่ต้องกู้เงิน โดยไม่ต้องเสียดอกเบี้ยเงินกู้ให้ใครเหมือนชาวนาส่วนใหญ่ของไทย จึงทำให้คุณสุรพลทำนาได้โดยมีทั้งเครื่องมือ เครื่องจักรที่ทันสมัยทันเหตุการณ์ทำให้คุณสุรพลมีความพร้อมในการทำนาเป็นอย่างดี

3. น้ำ

ที่นาของคุณสุรพลค่อนข้างสะดวกในการใช้น้ำเนื่องจากต้นนาอยู่ติดคลอง และมีสะพาน/บ่อปลาไว้สูบน้ำใช้สำรองใช้ทำนาได้ตลอดปี ซึ่งเป็นน้ำจืดทั้งปีเป็นน้ำที่ค่อนข้างดี มีคุณภาพเหมาะแก่การทำนามาก

4. พันธุ์ข้าวปลูก

คุณสุรพลใช้พันธุ์ข้าวปลูกจากแหล่งผลิตพันธุ์ข้าวปลูก/ตัวแทนจำหน่าย จากจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งมีพันธุ์ข้าวที่แข็งแรง โดยมีได้เก็บข้าวเปลือกจากท้องนาของตนเองไว้ทำพันธุ์ เนื่องจากการทำพันธุ์ข้าวจากแหล่งพันธุ์ค่อนข้างสะดวกและเป็นพันธุ์ดีที่เชื่อถือได้ ทำให้ได้ผลผลิตสูงทนต่อโรคแมลงและศัตรูพืช พันธุ์ข้าวที่ใช้ ได้แก่ พันธุ์ปทุมธานี 1, พันธุ์ข้าวอายุสั้น พันธุ์ 75 วัน (ไม่ทราบชื่อทางการ)

5. ปุ๋ย/ฮอร์โมน

ปุ๋ยที่ใช้ มีทั้งปุ๋ยเคมีและอินทรีย์ ซึ่งคุณสุรพลกำลังหันมาใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อแทนปุ๋ยเคมีซึ่งจะช่วยให้ดินไม่เสื่อมสภาพและยังช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม ทำให้ข้าวแข็งแรงทนทานต้านทานโรคแมลงได้ดีขึ้น

6. สารกำจัดแมลง/ศัตรูพืช

การกำจัดแมลงจะใช้เมื่อพบว่ามีเกิดการเกิดโรคแมลงเท่านั้น

ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหา

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
1. วัชพืช และแมลง -แมลงศัตรูในแปลงนา แมลงศัตรูระยะกล้า <u>เพลี้ยไฟข้าว</u> เพลี้ยไฟทั้งตัวอ่อนและตัวเต็มวัยจะทำลายข้าวโดยการดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบข้าวที่ยังอ่อนโดยอาศัยอยู่ตามซอกใบ ระบาดในระยะกล้า เมื่อใบข้าวโตขึ้นใบที่ถูกทำลายปลายใบจะเหี่ยวขอบใบจะม้วนเข้าหากกลางใบและอาศัยอยู่ในใบที่ม้วนนั้น พบทำลายข้าวในระยะกล้าหรือหลังปักดำ 2-3 สัปดาห์ โดยเฉพาะในอากาศร้อนแห้งแล้งหรือฝนทิ้งชว่นานติดต่อกันหรือสภาพนาข้าวที่ขาดน้ำ ถ้าระบาดมากทำให้ต้นข้าวแห้งตายได้ทั้งแปลง <u>หนอนแมลงวันเจาะยอดข้าว</u> ศัตรูของข้าวระบาดช่วงข้าวยังเล็กอยู่ ตัวหนอนแทะผิวใบข้าวที่ยังอ่อน และใบม้วนอยู่ ใบที่ถูกทำลายเมื่อเจริญต่อมาจะเป็นรอยฉีกขาด	การป้องกันกำจัด 1) ดูแลแปลงข้าวระยะกล้าหรือหลังหว่าน 7 วัน อย่าให้ขาดน้ำ 2) ใช้น้ำท่วมยอดข้าวทิ้งไว้ 1-2 วัน เมื่อตรวจพบเพลี้ยไฟตัวเต็มวัย 1-3 ตัวต่อต้นในข้าวอายุ 6-7 วัน หลังหว่าน ใช้ปุ๋ยยูเรียอัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่หว่านเมื่อข้าวอายุ 10 วัน หลังหว่าน เพื่อเร่งการเจริญเติบโตของต้นข้าว การป้องกันกำจัด ระบายน้ำออกจากแปลงนา ช่วงที่มีการระบาดเพื่อลดการวางไข่

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
แมลงศัตรูระยะแตกกอ <u>หนอนกอข้าว</u> หนอนกอทำลายข้าวตั้งแต่ข้าวเล็กจนถึงระยะข้าวออกรวง ในประเทศไทยมีรายงานพบ 4 ชนิด คือ หนอนกอสีครีม หนอนกอแถบลาย หนอนกอแถบลายสีม่วง และหนอนกอสีชมพู	การป้องกันกำจัด 1) เผาตอซังหลังการเก็บเกี่ยว ใช้น้ำท่วมและไถดินเพื่อทำลายหนอนและดักแด้ของหนอนกอข้าวที่อยู่ตามตอซัง 2) ปลูกพืชอื่นเพื่อตัดวงจรชีวิตของหนอนกอข้าว ปลูกพืชหมุนเวียน 3) ไม่ควรใส่ปุ๋ยไนโตรเจนมากเกินไป ทำให้ใบข้าวงามหนอนกอชอบวางไข่ 4) ใช้แสงไฟล่อตัวเต็มวัยและทำลาย 5) ไม่ใช้สารฆ่าแมลงชนิดเม็ดในนาข้าว เพื่อช่วยให้ศัตรูธรรมชาติพวกแตนเบียนไข่และแตนเบียนหนอนของหนอนกอข้าว สามารถควบคุมประชากรหนอนกอข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ 6) เมื่อพบอาการข้าวยอดเหี่ยวในระยะข้าวอายุ 3-4 สัปดาห์หลังหว่าน/ปักดำในระดับ 10-15 เปอร์เซ็นต์ ให้ใช้สารชนิดพ่นน้ำ เช่น คลอร์ไพริฟอส (ลอร์สแบน 20% อีซี) อัตรา 80 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร พ่นให้ทั่วแปลงเพียงครั้งเดียว

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
<u>เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล</u> เป็นแมลงจำพวกปากดูด ตัวเต็มวัยมีลำตัวสีน้ำตาลถึงสีน้ำตาลปนดำ มีรูปร่าง 2 ลักษณะ คือ ชนิดปีกยาว (macropterous form) และชนิดปีกสั้น (bracrypterous form) ชนิดมีปีกยาวสามารถเคลื่อนย้ายและอพยพไปในระยะทางไกลและไกลโดยอาศัยกระแสลมช่วย ตัวเต็มวัยเพศเมียจะวางไข่เป็นกลุ่ม ส่วนใหญ่วางไข่ที่กาบใบข้าว หรือเส้นกลางใบ โดยวางไข่เป็นกลุ่ม เรียงแถวตามแนวตั้งฉากกับกาบใบข้าว บริเวณที่วางไข่จะมีรอยข้ำเป็นสีน้ำตาล ไข่มีลักษณะรูปกระสวยโค้งคล้ายกล้วยหอม มีสีขาวขุ่น ตัวอ่อนมี 5 ระยะ ระยะตัวอ่อน 16-17 วัน ตัวเต็มวัยเพศเมียชนิดปีกยาวมีขนาด 4-4.5 มิลลิเมตร วางไข่ประมาณ 100 ฟอง เพศผู้มีขนาด 3.5-4 มิลลิเมตร เพศเมียชนิดปีกสั้นวางไข่ประมาณ 300 ฟอง ตัวเต็มวัยมีชีวิตประมาณ 2 สัปดาห์ ในหนึ่งฤดูปลูกข้าวเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาลสามารถเพิ่มปริมาณได้ 2-3 อายุขัย (generation) <u>แมลงดำหนาม</u> พบระบาดเป็นครั้งคราว หนอนกัดกินภายในใบข้าว คล้ายหนอนซอนใบ ตัวเต็มวัยกัดกินผิวใบข้าวด้านบน ทำให้เกิดเป็นรอยขีดเป็นทางสีขาวยาวขนานกับเส้นกลางใบ	<u>การป้องกันกำจัด</u> 1) ปลูกข้าวพันธุ์ต้านทานเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล เช่น สุพรรณบุรี 1 สุพรรณบุรี 2 สุพรรณบุรี 90 สุพรรณบุรี 60 ปทุมธานี 1 พิษณุโลก 2 ชัยนาท 1 และชัยนาท 2 และไม่ควรปลูกพันธุ์เดียวติดต่อกันเกิน 4 ฤดูปลูก ควรปลูกสลับกันระหว่างพันธุ์ต้านทานสูงกับพันธุ์ทนทานหรือพันธุ์อ่อนแอปานกลาง โดยพิจารณาอายุเก็บเกี่ยวให้ใกล้เคียงกัน เพื่อลดความเสียหายเมื่อเกิดการระบาดรุนแรง 2) ในแหล่งที่มีการระบาด และควบคุมระดับน้ำในนาได้ หลังปักดำหรือหว่าน 2-3 สัปดาห์จนถึงระยะตั้งท้องควบคุมน้ำในแปลงนาให้พอดินเปียกหรือมีน้ำเรี่ยผิวดินนาน 7-10 วัน แล้วปล่อยขังทิ้งไว้ให้แห้งเองสลับกันไป จะช่วยลดการระบาดของเพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล <u>การป้องกันกำจัด</u> 1). ปลูกข้าวที่ให้มีใบข้าวหนาแน่น สามารถทนต่อการทำลายของแมลงได้ 2). ไม่ใช้ปุ๋ยไนโตรเจนมากเกินไป 3). เก็บใบข้าวที่ถูกหนอนห่อใบทำลาย นำไปเผาไฟเพื่อฆ่าตัวหนอนที่อยู่ภายในใบข้าว

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
<u>แมลงศัตรูระยะออกทรง</u> <u>แมลงลิง</u> ตัวอ่อนและตัวเต็มวัยใช้ปากแทงดูดกินน้ำเลี้ยงจากเมล็ดข้าว ระยะเป็นน้ำนมทำให้เมล็ดลีบหรือเมล็ดไม่สมบูรณ์ และผลผลิตข้าวลดลง ข้อสังเกต ถ้ามีแมลงลิงระบาดในนาข้าวจะได้กลิ่นเหม็นฉุน	การป้องกันกำจัด 1). ใช้สวิงจับตัวอ่อนและตัวเต็มวัยในนาข้าวที่พบระบาดและนำมาทำลาย 2). ตัวเต็มวัยชอบกินเนื้อเน่า นำเนื้อเน่าแขวนไว้ตามนาข้าว และจับมาทำลาย 3). หลีกเลี่ยงการปลูกข้าวต่อเนื่องเพื่อลดการแพร่ขยายพันธุ์ 4). ใช้สารฆ่าแมลง ตามคำแนะนำ
-วัชพืช วัชพืช หมายถึง พืชอะไรก็ตามที่เราไม่ต้องการให้ขึ้นในนาข้าวของเรา มันจะแย่งน้ำ แย่งอาหาร แย่งอากาศ และแย่งแสงแดด รวมทั้งปัจจัยในการเจริญเติบโตไปจากต้นข้าว ทำให้ข้าวให้ผลผลิตลดลงวัชพืชในนาข้าวที่เราจำกันดีเช่น ต้นหญ้าข้าวรก หญ้าดอกขาว ผักปอดนา ขาเขียด กกทราย ผักแว่น วัชพืชที่ขึ้นแข่งขันกับพืชปลูกนั้น เป็นตัวการสำคัญที่ทำให้พืชปลูกได้รับความเสียหายทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนี้ 1. วัชพืชทำให้ผลผลิตของพืชปลูกลดลง เนื่องจากวัชพืชแย่งแย่ง ปัจจัยในการเจริญเติบโตของพืชปลูก เช่น น้ำ ธาตุอาหาร และแสงแดด ทำให้พืชปลูกได้รับไม่เต็มที่ ผลผลิตก็ลดลงแต่จะลดลงมากน้อยขนาดไหนขึ้นกับชนิดของพืชปลูก ชนิดของวัชพืชและสภาพแวดล้อม 2. วัชพืชทำให้คุณภาพของผลผลิตลดลง ถ้ามีเมล็ดหรือเศษวัชพืชเจือปน จะทำให้ขายผลผลิตได้ราคาต่ำลง นอกจากนี้การปลูกเพื่อ	วิธีการควบคุมวัชพืช ควรทำการควบคุมเป็นระบบจะได้ผลดีกว่าใช้วิธีใดวิธีหนึ่งเพียงอย่างเดียว ควบคุมวัชพืชได้ตั้งแต่เริ่มปลูกข้าวจนถึงเก็บเกี่ยวข้าว โดยมีหลักที่ควรปฏิบัติดังนี้ 1. เมล็ดพันธุ์ข้าว -ต้องเป็นเมล็ดพันธุ์ที่สะอาด ไม่มีเมล็ดวัชพืชปนติดมา -ต้องเป็นเมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์ มีเปอร์เซ็นต์ความงอกสูง และงอกได้ต้นข้าวที่แข็งแรง 2. การเตรียมแปลง -การไถครั้งแรกกับครั้งที่ 2 ต้องห่างกันพอสมควร เพื่อให้วัชพืชงอกออกมาได้มากที่สุดแล้วจึงไถครั้งที่ 2 กลับวัชพืชที่งอกมานั้น จะช่วยลดปริมาณวัชพืชลงได้มาก -การปรับระดับพื้นที่นาต้องให้เรียบสม่ำเสมอ เพื่อรักษาระดับน้ำได้ดี วัชพืชบางชนิดงอกไม่ได้ และทำให้การใช้สารป้องกันกำจัดวัชพืชใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
ผลิตเมล็ดพันธุ์ ถ้ามีเมล็ดวัชพืชเจือปนเกินกำหนด ก็จะไม่ผ่านมาตรฐาน 3. วัชพืชเป็นที่อาศัยของโรคแมลงและสัตว์ศัตรูพืช สภาพแปลงปลูกพืชที่มีวัชพืชขึ้นแข่งขัน รกร้าง อาจทำให้พืชปลูกได้รับผลกระทบทางอ้อม โดยเป็นแหล่งอาศัยของโรค แมลงและสัตว์ศัตรูข้าว ซึ่งจะทำให้เกิดอันตรายแก่พืชปลูก และต้องเพิ่มต้นทุนในการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวเหล่านั้นด้วย 4. วัชพืชทำให้เกิดปัญหาในการจัดการแปลงและเก็บเกี่ยว ถ้ามีวัชพืชขึ้นรกร้างเป็นจำนวนมาก ทำให้การเตรียมแปลงลำบาก การจัดการน้ำไม่มีประสิทธิภาพ การเก็บเกี่ยวไม่สะดวก เกิดความล่าช้า	3. อัตราเมล็ดพันธุ์ -นาหว่านน้ำตม ใช้ 15 กก./ไร่ ทำให้วัชพืชมีพื้นที่งอกขึ้นมาแข่งกับข้าวได้น้อย แต่ถ้าอัตราเมล็ดพันธุ์ที่ใช้มากกว่านี้ ต้นข้าวจะงอกมาแข่งขันและแย่งปัจจัยเจริญเติบโตกันเอง 4. การควบคุมระดับน้ำ -หลังจากข้าวตั้งตัวได้แล้ว ควรระบายน้ำเข้าแปลงนาที่ละน้อย ๆ จนถึงระดับประมาณ 5 – 10 ซม. (ประมาณ 1 ฝ่ามือ) และรักษาระดับน้ำไว้อย่าให้น้ำแห้งนา 5. การใช้แรงงานกำจัด -ถ้ามีแรงงานพอ ควรกำจัดวัชพืชในช่วงเวลาหลักจากหว่านข้าวแล้วประมาณ 30 วัน 6. การใส่ปุ๋ย -ควรใส่หลักจากกำจัดวัชพืชแล้ว ต้นข้าวจะได้ใช้ปุ๋ยเต็มที่ ไม่ถูกวัชพืชแย่งไปใช้ 7. การใช้สารกำจัดวัชพืช เมื่อปฏิบัติตามวิธีการข้างต้นแล้วไม่ได้ผล ให้พิจารณาดังนี้ -ใช้สารเคมีให้ถูกต้องตรงกับชนิดของวัชพืชที่ขึ้นในแปลงนา -ใช้สารเคมีให้ถูกกับเวลาที่สารนั้นจะใช้ได้ผลดีที่สุด -ใช้สารเคมีให้ถูกอัตราที่สารนั้นจะมีประสิทธิภาพกำจัดวัชพืชได้สูงสุด -ถ้าใช้สารเคมีน้อยอาจไม่ได้ผล ถ้าใช้มาก อาจเป็นอันตรายแก่ต้นข้าว ดิน และผู้ใช้ได้ -อ่านฉลากข้างขวดให้เข้าใจและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
	การป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมี (Chemical control) เป็นการใช้สารเคมีมาควบคุมวัชพืช หรือที่เรียกว่า สารกำจัดวัชพืช (herbicide) ปัจจุบันมีการใช้อย่างแพร่หลาย เนื่องจากมีประสิทธิภาพสูง สะดวก รวดเร็ว แต่ต้องใช้ให้ถูกวิธีจึงจะได้ผลดี และไม่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้ และสภาพแวดล้อม
- เชื้อราในข้าว โรคไหม้ (Rice Blast) พบมากใน <u>นาหน้าฝน</u> ข้าวพันธุ์พื้นเมือง ไวต่อช่วงแสง โรคกาบใบเน่า (Sheath Rot) เชื้อรานี้ติดอยู่บนเมล็ดได้นาน นอกจากนี้ พบว่า “<u>ไรข้าว</u>” ซึ่งอาศัยดูดกินน้ำเลี้ยงต้นข้าวในบริเวณกาบใบด้านใน สามารถเป็นพาหะช่วยให้โรคแพร่ระบาดได้รุนแรง และกว้างขวางยิ่งขึ้น	การป้องกันกำจัด 1. ใช้พันธุ์ต้านทานโรค 2. หว่านเมล็ดพันธุ์ในอัตราที่เหมาะสม คือ 15-20 กิโลกรัม / ไร่ ควรแบ่งแปลงให้มีการระบายถ่ายเทอากาศดี และไม่ควรรดปุ๋ยในโตรเจนสูงเกินไป ถ้าถึง 50 กิโลกรัม / ไร่ โรคไหม้จะพัฒนาอย่างรวดเร็ว 3. คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา การป้องกันกำจัด 1. ใช้พันธุ์ค่อนข้างต้านทานที่เหมาะสมกับสภาพท้องที่ 2. ใช้สารป้องกันกำจัดเชื้อรา 3. ลดจำนวนไรข้าว พาหะแพร่เชื้อ ในช่วงอากาศแห้งแล้งด้วยสารป้องกันกำจัดไร

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
2. ฤดูกาลทำนากการทำข้าว โดยเฉพาะข้าวนาปรัง มักมีผลผลิตตกต่ำ ในฤดูหนาวเพาะพันธุ์ข้าวไม่สามารถทนต่ออากาศหนาวได้มากนักทำให้ผลผลิตตกต่ำ -ฤดูหนาว -ฤดูแล้ง การขาดแคลนน้ำเพื่อเกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตพื้นที่เกษตรที่อาศัยน้ำฝน ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศที่อยู่ในเขต ที่มีฝนค่อนข้างน้อยและส่วนมากเป็นนาข้าวและพืชไร่ เกษตรกรยังคงทำการเพาะปลูก ได้ปีละครั้งในช่วงฤดูฝนเท่านั้น และมีความเสี่ยงกับความเสียหาย อันเนื่องมาจากความแปรปรวนของดินฟ้าอากาศและฝนทิ้งช่วง แม้ว่าจะมีการขุดบ่อหรือสระเก็บน้ำไว้ใช้บ้างแต่ก็มีขนาดเพียงพอ หรือมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นปัญหาให้มีน้ำใช้ไม่เพียงพอ รวมทั้งระบบการปลูกพืชไม่มีหลักเกณฑ์ใด ๆ และส่วนใหญ่ปลูกพืชชนิดเดียว	-เลือกพันธุ์ข้าวที่มีอายุสั้น ทนต่อความแห้งแล้ง ระยะเวลาในการผลิตสามารถเก็บเกี่ยวได้เร็ว -ลดการปลูกข้าวนาปรังในช่วงที่น้ำเพื่อการเกษตรลดน้อยลงหรือไม่เพียงพอต่อการผลิต
3. <u>ปัจจัยในการผลิต</u> มีราคาสูงทำให้ต้นทุนทำนาค่อนข้างสูงขึ้นไปด้วย เช่น ปุ๋ย ยา พันธุ์ข้าวปลูก น้ำมันค่าใช้จ่ายในการผลิต - ค่าใช้จ่ายในการสูบน้ำเข้าที่นา เนื่องจากต้องปลูกข้าวนอกฤดู ทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น -การเก็บเกี่ยวผลผลิต การใช้แรงงานคนเพื่อเก็บเกี่ยวผลผลิต เนื่องจากปัจจุบันไม่มีการลงแขกแล้ว จึงต้องจ้างแรงงานคน ทำให้มีค่าใช้จ่ายสูง	ในปี 2551 ภาวะทางเศรษฐกิจทดถอย การลงทุนแบบเดิมโดยใช้สารเคมี ทั้งปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชเป็นต้นทุนการผลิตที่สูงมา จึงหันกลับมาทำการเกษตรโดยใช้ปุ๋ยชีวภาพทดแทน เพื่อลดต้นทุนการผลิตและรักษาคุณภาพดิน โดยศึกษาจากตำราและประสบการณ์ -ใช้ไฟฟ้าในการสูบน้ำเข้าที่นาโดยสามารถลดค่าใช้จ่ายจากค่าน้ำมัน โดยประมาณ ร้อยละ 20 ต่อไร่ -จ้างรถเกี่ยวข้าวเพื่อลดต้นทุนและระยะเวลาในการเก็บเกี่ยว

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
<u>ราคาผลผลิต/การตลาด</u> ราคาข้าวไม่แน่นอน พ่อค้าคนกลางมักกดราคาถูกเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง ทำให้มีกำไรน้อยหรืออาจขาดทุนได้	-มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรเพื่อใช้ในการต่อรอง
<u>ปัญหาแรงงานภาคเกษตรกรรม</u> จัดหายากและ ราคาจ้างค่อนข้างสูงส่วนใหญ่มักจะไปทำงานโรงงานอุตสาหกรรมใน	ส่วนนี้คุณสุรพลได้จ้างคนงานประจำจำนวน 2 คน (จากต่างพื้นที่) อัตราค่าจ้าง เดือนละ 5,000 บาท/คน และจ้างคนในพื้นที่มาเสริมเป็นบางช่วงเวลาเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่าย

ดนตรีไทย

ประเทศไทยนั้น ได้รับอิทธิพล ทางด้านการร้อง การดนตรี มาจากหลายประเทศ เช่น อินเดีย จีน อินเดียน และอีกหลายๆ ประเทศ โดย เครื่องดนตรีไทยนั้น สามารถแบ่ง ออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ประเภทดีด เช่น จะเข้ กระจำปี ประเภทสี เช่น ซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย พิณน้ำเต้า ประเภทตี เช่น กรับ ระนาด ฆ้อง ฉาบ กลอง ฉิ่ง และประเภทเป่า เช่น ปี่ ปี่ชวา ขลุ่ยเพียงออ ขลุ่ยหลีบ เป็นต้น

ดนตรีไทยนั้น ได้มีการบันทึกไว้ ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย เป็นต้นมา ซึ่งสมัยนั้นมีลักษณะเป็นการ ขับลำนำ และการร้องเล่น ในวรรณคดีเรื่องไตรภูมิพระร่วงจะใช้เครื่องดนตรีในการเล่น ได้แก่ ฆ้อง กลอง แตร สังข์ ฉาบ พิณ บัณเฑาะว์ มโหระทึก ปี่ฉมวก กรับ กังสดาล ระฆัง และขอ

สำหรับวงดนตรีไทยนั้น จะแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ตาม ลักษณะของการบรรเลง และระเบียบของการเล่นตั้งแต่ อดีตจนถึงปัจจุบัน จะมีอยู่ 3 ประเภท ซึ่งก็คือ วงปี่พาทย์ วงเครื่องสาย และวงมโหรี

ในด้านลักษณะท่าทีในการเล่นดนตรีไทย ก็จะมีลักษณะ ที่เป็นเอกลักษณ์ที่ไม่เหมือนกับชาติอื่น โดยสามารถที่จะ บ่งบอกได้ถึง ความเป็นเอกลักษณ์ ของความเป็นไทย ซึ่งในการขับร้องรวมไปถึงทำนองของเพลง จังหวะการเล่น จะสามารถรับรู้ถึงอารมณ์ของ ผู้ร้องผู้เล่นได้เป็นอย่างดี อีกทั้งในการบรรเลงเพลงไทยนั้น ไม่ได้มีการกำหนดกฎเกณฑ์ ที่ตายตัว ดังนั้นถ้าฟัง การบรรเลง เพลงไทยถึงแม้จะเป็น เพลงเดียวกัน แต่ทำนองอาจจะไม่ซ้ำกันก็ได้

วงบัวขาวบรรเลง

ประวัติความเป็นมา

นายสนธยา วงษ์สมิงหรือชื่อที่คนทั่วไปเรียกกันว่า “ขาว” เป็นคนที่รักดนตรีไทย โดยสายเลือดเกิดวันที่ 18 เดือน ธันวาคม พุทธศักราช 2505 พักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 18/6 หมู่ที่ 8 ตำบลวังตะเคียน อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ปัจจุบันสมรสกับนางจำเนียร บุญศิริ อายุ 48 ปี มีบุตรด้วยกัน 3 คน คือ

1. นางเอ๋ วงษ์สมิง อายุ 27 ปี ปัจจุบันสมรสแล้วและได้แยกครอบครัวไปแล้ว

2. นางบัว วงษ์สมิง อายุ 23 ปี ปัจจุบันสมรสแล้วและได้แยกครอบครัวไปแล้ว

3. นายธวัชชัย วงษ์สมิง อายุ 22 ปี ปัจจุบันกำลังศึกษาด้านดนตรีไทย ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปีที่ 1 เอกดนตรีไทย จากภูมิปัญญาด้านดนตรีไทยที่รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษรุ่นปู่ ย่า ตา ยาย ในตอนที่ยังเป็นเด็กเวลาที่ พ่อไปเล่นดนตรีไทยที่ไหน ก็จะตามไปด้วย จึงทำให้ได้เรียนวิชาด้านดนตรีไทยเพิ่มเติมกับอาจารย์สกล แก้วเพ็ญกาจ ซึ่งอยู่ในจังหวัดนนทบุรี และด้วยความเคยชินกับสิ่งแวดล้อมด้านการเล่นดนตรีไทย จนปัจจุบันได้เกิดเป็นความรักในเสียงดนตรีไทย (ศึกษาด้านการต่อเพลง) แต่เดิมนายขาวใช้ชื่อว่า วง ศ.สังเวียนสิงห์ แล้วมาเปลี่ยนชื่อเป็น วงบัวขาวบรรเลง จนถึงปัจจุบัน

ในการไปเล่นดนตรีไทยในแต่ละครั้ง จะมีสมาชิกในวงไม่เท่ากัน โดยวงเล็กจะมีผู้เล่น จำนวน 9 คน แต่ถ้าเป็นงานใหญ่ ๆ จะมีผู้เล่น จำนวน 15 คนขึ้นไป แต่ละคนสามารถเล่นดนตรีได้หลายชนิด หลายประเภท สมาชิกส่วนใหญ่ในวงจะเป็นญาติพี่น้องส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งจะมาจากคนในจังหวัดฉะเชิงเทราที่มีความรักในเสียงดนตรีไทยเหมือนกัน และยังมีการประสานงานกับวงดนตรีไทยต่างพื้นที่ อีกด้วย

ดนตรีไทยเป็นดนตรีที่มีความไพเราะเฉพาะตัว โดยเฉพาะ ระนาดเอก เป็นดนตรีไทยที่เล่นยากที่สุด เพราะต้องใช้ความชำนาญ และต้องมีทักษะในด้านดนตรี แต่สิ่งที่นักดนตรีไทยบอกว่าเล่นง่ายที่สุด ก็คือกรับ เพราะเป็นเครื่องดนตรีไทยที่สามารถใช้ได้ทุกงาน เครื่องดนตรีไทย ส่วนใหญ่ นายขาวซื้อมาจากอยุธยา และฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร (วัดยาง บ้านนายชัย) วงบัวขาวบรรเลง จะมีพิธีไหว้ครูให้แก่พ่อแก่ แม่แก่ ทุก ๆ เดือน 9 หรือเดือน 8 ข้างขึ้น ของทุกปี

มูลเหตุแห่งการก่อเกิด

นายสนธยา วงษ์สมิง มีภรรยาเป็นคนจังหวัดฉะเชิงเทรา(คนแปดริ้ว) และพ่อของภรรยาก็เป็นนักดนตรีอยู่ที่ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร จึงได้ย้ายถิ่นฐานมาอยู่ ณ จังหวัดฉะเชิงเทรา เมื่อปี 2525 ด้วยความรักดนตรีไทย จึงอยากให้มีผู้สืบทอดแก่เยาวชนรุ่นหลัง นายสนธยา วงษ์สมิง จึงได้รับสอนดนตรีไทยให้แก่ผู้ที่สนใจ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น และได้มีเยาวชนบางคนมาเรียนจนสามารถนำไปเป็นอาชีพได้หลายคนแล้ว

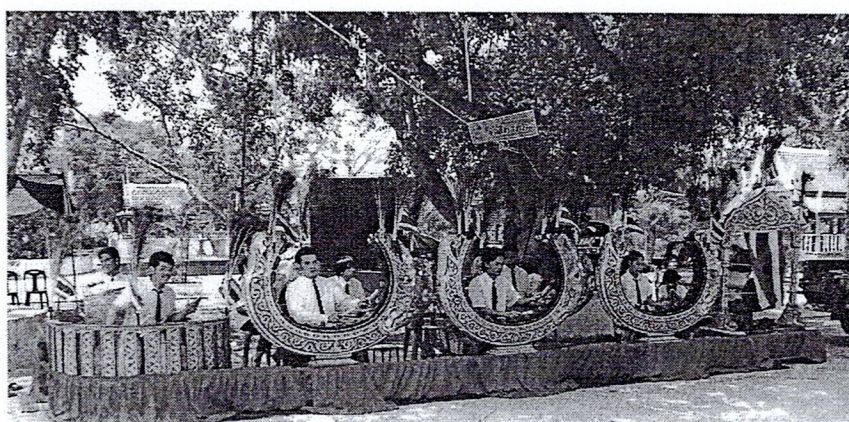
การแสดงในงานแต่ละงาน จะได้รับค่าตอบแทน ถ้าเป็นวงเล็กก็จะได้รับงานละ 5,000 บาท/งาน แต่ถ้าเป็นวงใหญ่ จะได้รับงานละ 8,000 บาท/งาน บางงานนายสนธยา วงษ์สมิง ก็เล่นให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายเลย บางงานก็ได้ค่าตอบแทนเพียงน้อยนิด ซึ่งในแต่ละครั้งจะเสียค่าใช้จ่ายที่ไม่คงที่ แต่นายสนธยา วงษ์สมิง ก็ไม่ได้นึกท้อถอย หรือน้อยใจ เนื่องจากเป็นงานที่รักและมีความผูกพันในดนตรีไทย และด้วยกำลังใจจากภรรยาและลูก ๆ จึงทำให้นายสนธยา วงษ์สมิง มีกำลังใจในการบรรเลงดนตรีไทยต่อไป

ในปัจจุบันบุตรสาวทำงานโรงงานแต่ในบางครั้งก็สามารถที่จะมาช่วยเหลือครอบครัวในการเล่นดนตรีไทยได้ และนายรัชชัย วงษ์สมิง บุตรชาย ได้สืบทอดงานด้านดนตรีไทยได้ อย่างชัดเจน โดยได้ไปเรียนดนตรีไทยกับขุนอินเป็นอาจารย์ด้านดนตรี ไทยระดับประเทศ พร้อมทั้งได้ศึกษาในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปีที่ 1 เอกดนตรีไทย และมีการออกงานต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ สามารถหาเลี้ยงชีพและส่งตนเองเรียน โดยไม่รบกวนค่าใช้จ่ายจากทางบ้านเลย

และในบางครั้งก็ยังมีเงินนำมาเกื้อหนุนแก่ครอบครัวได้อีกด้วย

ผลการดำเนินงานและความภาคภูมิใจ

ความภาคภูมิใจที่สุดของชีวิตคือ
การได้ร่วมบรรเลงดนตรีไทย โดย
วงบัวขาวบรรเลง ในงาน
เทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 5 ธันวาคม มหาราช
ณ ท้องสนามหลวง
กรุงเทพมหานคร เป็นงานที่

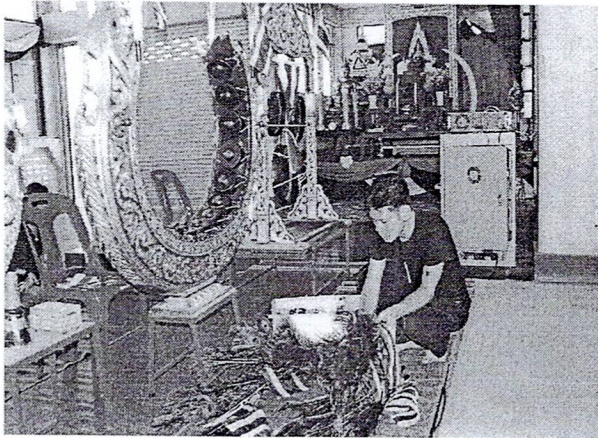
สร้างความภาคภูมิใจเป็นอย่างมากของวงศ์ตระกูล และความภาคภูมิใจอีกสิ่งหนึ่ง คือ

บุตรชายคนเล็กได้สืบทอดงานด้าน
ดนตรีไทยจากพื้นฐานการเล่นดนตรีไทย
ของครอบครัวแล้ว ด้วยความรักในเสียง
ดนตรีไทย จึงได้ย้ายไปอยู่กับคุณอื่น เมื่อ
อายุได้เพียง 8 ขวบ เท่านั้น จากการ
ชักชวนของอา(น้องชายของพ่อ)พักอาศัย
อยู่กับคุณอื่น และเมื่อเรียนจบชั้นประถม
ได้เลือกเรียนที่ โรงเรียนห้วยจรเข้ม่ที่จังหวัด

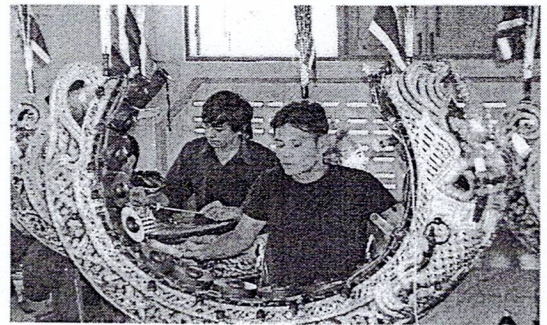
นครปฐม เป็นโรงเรียนที่สอนด้านดนตรีไทยและศึกษาต่อในชั้นมัธยมปลายที่โรงเรียนเซ็นต์
กรุงเทพ(ราชดำเนิน) เป็นโรงเรียนสอนด้านโปงลาง แต่บุตรชายได้เลือกเรียนระนาดเอก และ
สามารถถ่ายทอดงานด้านดนตรีไทยที่ได้เป็นอย่างดี ด้วยความรักในเสียงดนตรีไทยอย่าง
แท้จริง ปัจจุบันศึกษาวิชาด้านดนตรีไทย ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ปีที่ 1 และฝึกฝนการต่อเพลง(การเรียนเกี่ยวกับเครื่องดนตรีไทยเพิ่มเติม)กับคุณอื่น ซึ่งเป็นผู้ที่มี
ความเชี่ยวชาญและมีความชำนาญด้านดนตรีไทย

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดกิจกรรม

เมื่อครั้งยังเยาว์วัยรุ่นพ่อแม่ปู่ย่าตายายที่มีอาชีพในการเล่นดนตรีไทยในงานพิธีต่าง ๆ จึงเป็นการบังคับไปในตัวว่าต้องเล่นดนตรีไทยให้เป็นแต่เพียงแค่ว่าเป็นการบังคับด้วยสิ่งแวดล้อม จึงทำให้นายชายังไม่มีความสนใจที่จะเล่นดนตรีไทย

อย่างจริงจัง แต่เนื่องจากต้องคลุกคลีอยู่กับดนตรีไทยอยู่ทุกวัน จึงทำให้เกิดความชอบในเสียงดนตรีไทย เมื่อหมดรุ่น พ่อ แม่แล้วนายชายได้พบกับภรรยา(คนแปดริ้ว)โดยสภาพครอบครัวของภรรยาก็เป็นครอบครัวที่มีอาชีพด้านดนตรีอีกเช่นเดียวกัน นายชาย จึงได้คิดว่ายึดอาชีพเป็นนักดนตรีไทยและทำให้นายชายเกิดความผูกพันมากขึ้นเรื่อย ๆ จนในปัจจุบันมีความรักและความผูกพันในเสียงดนตรีไทยและต้องการให้เยาวชนรุ่นหลังได้สืบทอดงานด้านดนตรีไทยของตนไม่ให้สูญหายไป เพราะในปัจจุบันเยาวชนจะไม่ค่อยสนใจดนตรีไทย(แนวปี่พาทย์) จะหันไปสนใจดนตรีไทย(แนวสตริง) มากกว่า นายชายจึงต้องการรับสอนเยาวชนหรือทุกคนที่สนใจโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น

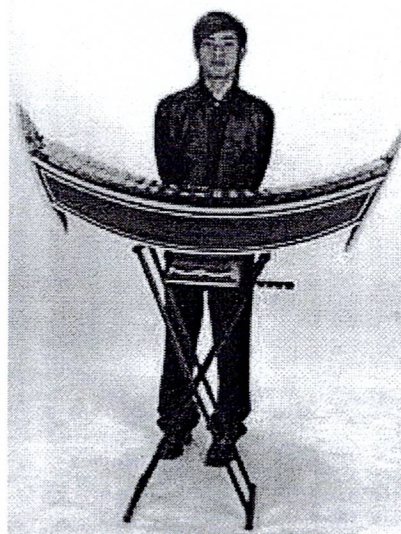
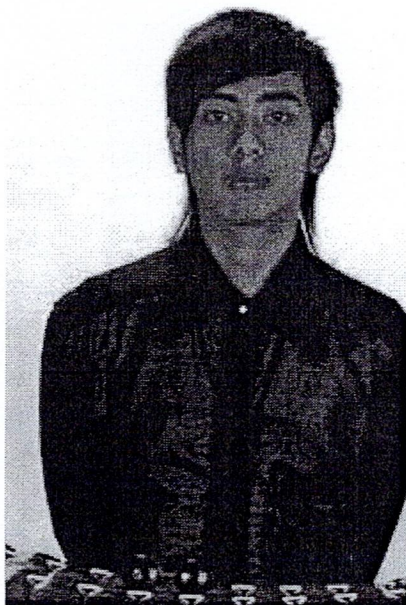
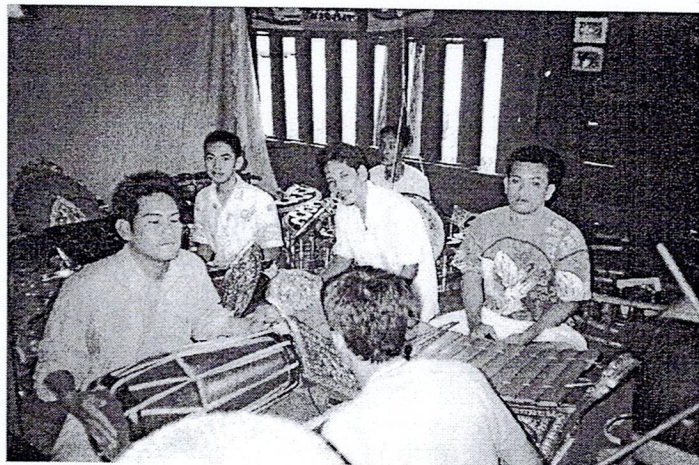

ปัญหาและอุปสรรค/แนวทางแก้ไขปัญหา

ปัญหาที่เกิดขึ้นสำหรับวงบัวขาวบรรเลง มีผู้ที่สืบทอดงานด้านดนตรีไทยหาได้ยาก และในฤดูฝนจะไม่มีการจัดงานพิธีมากเท่าที่ควร จึงทำให้ในฤดูฝนไม่ค่อยมีรายได้มาจุนเจือในครอบครัว และในการไปเล่นในบางงานก็ไม่ได้รับค่าตอบแทน บางงานค่าตอบแทนก็น้อย

ในปัจจุบัน ในงานพิธีต่าง ๆ ก็มักจะใช้วงดนตรีไทยสากลกันมากยิ่งขึ้น ทำให้
คนรุ่นหลังเริ่มลืมเลือนดนตรีไทย(วงปี่พาทย์)มากยิ่งขึ้น

ในบางครั้งก็ได้รับเงิน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัวจากบุตรชายคนเล็ก
เพราะบุตรเล่นดนตรีไทย(พร้อมกับเรียนดนตรีไทยไปด้วย)อยู่กับขุนอิน บุตรชายคนเล็กจึงเป็น
ผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ ในยามที่มีงานน้อย(ในฤดูฝน)

ธวัชชัย วงษ์สมิง(เสือ)

ลูกศิษย์กันกุฎิที่ขุนอินหมายมั่นให้สืบสานด้านระนาดต่อไปในอนาคต

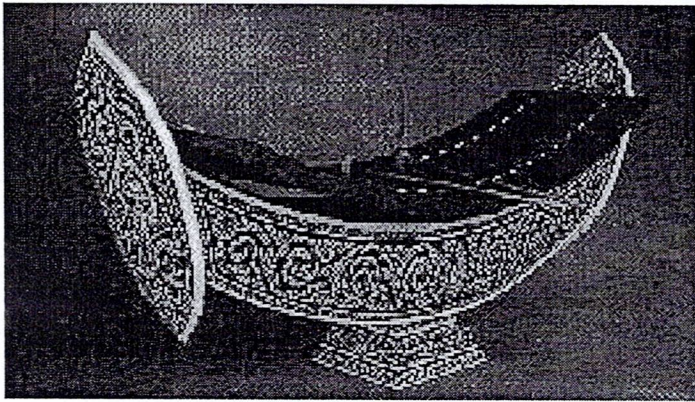
นายรัชชัย วงษ์สมิง(บุตรชายคนเล็ก)ได้เข้าเป็นลูกศิษย์
ของขุนอินและได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกวงดนตรีที่ใช้ชื่อว่า

“บอยไทยเจเนอเรชั่น 2”

แนะนำเครื่องดนตรีไทย

เครื่องดนตรีไทยที่ นายสนธยา วงษ์สมิง หรือ “วงบัวขาวบรรเลง” ใช้ในการ บรรเลงเพลงวงปี่พาทย์มอญ อยู่ทุกวันนี้ คือ

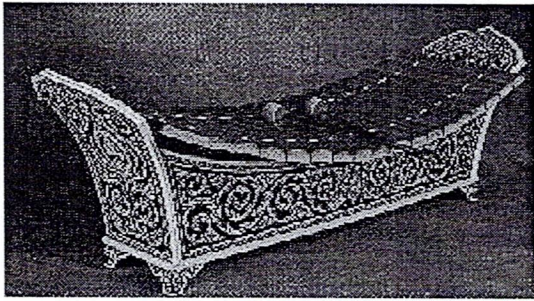
1. ระนาดเอก

ระนาดเอกเป็นเครื่องตีชนิดหนึ่ง ที่ วิวัฒนาการมาจากกรับ แต่เดิมคงใช้ กรับสองอันตีเป็นจังหวะ ต่อมาก็เกิด ความคิดว่า ถ้าเอากรับหลายๆอัน เรียงลาดลงไป แล้วแก้ไขประดิษฐ์ให้ ขนาดลดหลั่นกัน แล้วทำรางรองอุ้ม เสียง และใช้เชือกร้อยไม้กรับขนาด

ต่างๆกันนั้นให้ติดกัน และชิงไว้บนรางใช้ไม้ตีให้เกิดเสียง นำตะกั่วผสมกับขี้ผึ้งมาถ่วงเสียง โดยนำมา ติดหัวท้ายของไม้กรับนั้น ให้เกิดเสียงไพเราะยิ่งขึ้น เรียกไม้กรับที่ประดิษฐ์เป็น ขนาดต่างๆกันนั้นว่า “ลูกระนาด” เรียกลูกระนาดที่ผูกติดกันเป็นแผ่นเดียวกันว่า “ผืน” ลูกระนาดนี้ ทำด้วยไม้ไผ่บง หรือไม้แก่น เช่นไม้ชิงชัน ไม้มะหาด ไม้พะยุงก็ได้ โดยนำมาเหลา ให้ได้ตามขนาดที่ต้องการ แล้วทำรางเพื่ออุ้มเสียงเป็นรูปคล้ายลำเรือ ให้หัวและท้ายโค้งขึ้น เรียกว่า รางระนาด แผ่นไม้ที่ปิดหัวท้ายรางระนาดเราเรียกว่า “โชน” ระนาดเอกในปัจจุบันมี จำนวน 21 ลูก ลูกต้นมีขนาด 39 ซม. กว้างราว 5 ซม. และหนา 1.5 ซม. มีขนาดลดหลั่นลง ไปจนถึงลูกที่ 21 หรือลูกยอดที่มีขนาด 29 ซม. เมื่อนำผืนระนาด มาแขวนบนรางแล้ว หากวัด จากโชนหัวรางข้างหนึ่งไปยังโชนหัวรางอีกข้างหนึ่ง จะมีความยาวประมาณ 120 ซม. มีเท้า ราง รางเป็นเท้าเดียว รูปคล้ายกับพานแว่นฟ้า

2. ระนาดทุ้ม

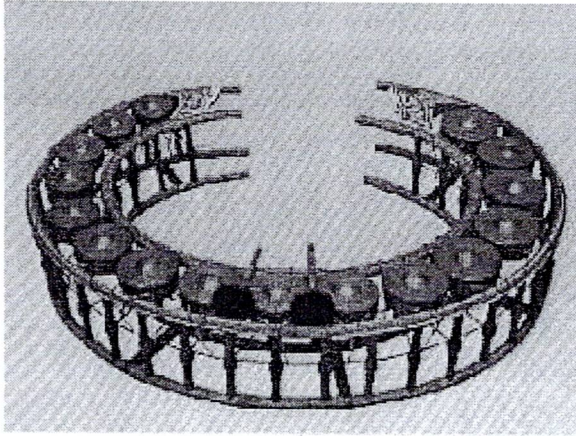
เป็นเครื่องดนตรีที่สร้างขึ้นมากในรัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นการสร้างเลียนแบบระนาดเอก ใช้ไม้ชนิดเดียว กันกับระนาดเอก ลูกกระพรวนทุ้มมีจำนวน 17 หรือ 18 ลูก ลูกต้นยาวประมาณ 42 ซม. กว้าง 6 ซม. และลดหลั่นลงมาถึง

ลูกยอด ที่มีขนาดยาว 34 ซม. กว้าง 5 ซม. ร่างระนาดทุ้มนั้นประดิษฐ์ให้มีรูปร่างคล้ายหีบไม้ แต่เว้าตรงกลางให้โค้ง โขนปิดหัวท้ายเพื่อเป็นที่แขวนผืนระนาดนั้น ถ้าหากวัดจากโขนด้านหนึ่งไปยังโขนอีกด้านหนึ่ง ร่างระนาดทุ้มจะมีขนาดยาวประมาณ 124 ซม. ปาก ร่างกว้างประมาณ 22 ซม. มีเท้าเตี้ยๆรองไว้ 4 มุมร่าง

ลักษณะไม้ตีระนาดมีดังนี้

1. ไม้แข็ง ปลายไม้ระนาด พอกด้วยผ้าชุบน้ำรักจนแข็ง
2. ไม้ نرم ปลายไม้ระนาด ใช้ผ้าพันแล้วถักด้วยด้ายจนนุ่ม
3. ไม้ตีระนาดทุ้ม ปลายไม้ระนาด ใช้ผ้าพันพอกให้โต และนุ่ม เพื่อตีให้เกิดเสียงทุ้ม
4. ไม้ตีระนาดเหล็ก ปลายไม้ตีทำด้วยแผ่นหนังดิบ ตัดเป็นวงกลมเจาะรูตรงกลาง แล้วเอาไม้เป็นด้ามสำหรับถือมีขนาดใหญ่กว่าไม้ตีระนาดเอกธรรมดา
5. ไม้ตีระนาดทุ้มเหล็ก ทำลักษณะเดียวกับไม้ตีฆ้องวง แต่ปลายไม้พันด้วยหนังดิบ เพื่อให้แข็งเวลาตี จะเกิดเสียงได้

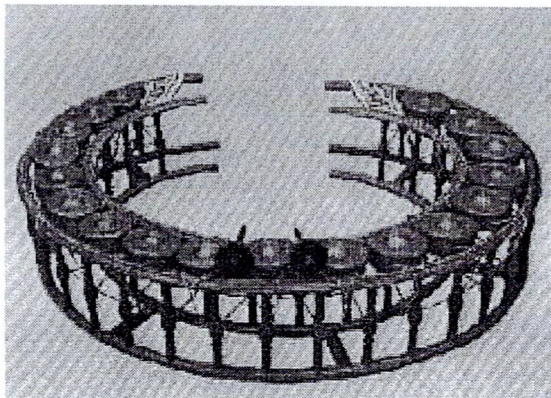
3. ห้องวงใหญ่

เป็นเครื่องดนตรีที่คิดประดิษฐ์ขึ้นมาจาก
ห้อยเดี่ยว ห้อยคู่ และห้อยราว วงห้อยใช้
ต้นหวายโป่งทำเป็นร้าน สูงประมาณ
24 ซม. ระหว่างหวายเส้นนอกกับหวาย
เส้นในห่างกันประมาณ 14-17 ซม.
ตัดให้โค้งเป็นวงรอบตัวคนนั่งตี เปิดช่อง
ด้านหลังคนตีเป็นทางเข้า ระยะห่าง

ประมาณ 20-30 ซม. วงห้อยต้องตัดให้พอดีสำหรับคนเข้าไปนั่งตีได้ไม่อึดอัด ลูกห้อยวงหนึ่งมี
16 ลูก ลูกต้นวัดผ่านศูนย์กลางประมาณ 17 ซม. อยู่ทางซ้ายมือด้านหลังผู้ตี ลูกยอดวัดผ่าน
ศูนย์กลางประมาณ 12 ซม. อยู่ทางขวามือ ด้านหลังผู้ตี ไม้ตีทำด้วยแผ่นหนังดิบ ตัดเป็น
วงกลมเจาะกลางสอดด้ามไม้สำหรับถือ

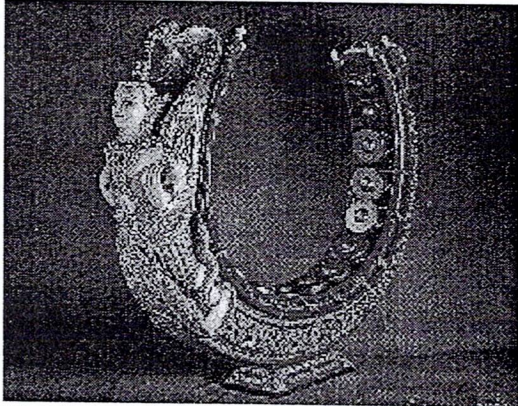
4. ห้อยวงเล็ก

เป็นเครื่องดนตรีที่สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 3
แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีขนาดย่อมกว่า
ห้อยวงใหญ่ วัดจากขอบวงในด้านซ้ายมือ
ถึงของวงในด้านขวา กว้างประมาณ 80 ซม.
เรือนห้อยสูง 20 ซม. ห้อยวงเล็กมีทั้งหมด 18
ลูก ลูกต้นวัดผ่านศูนย์กลางประมาณ 13 ซม.

ลูกยอดมีขนาดประมาณ 9.5 ซม ใช้บรรเลงร่วมในวงปี่พาทย์ ในวงปี่พาทย์วงหนึ่งๆนั้น จะใช้
ห้อย 2 วง คือ ห้อยวงใหญ่ และ ห้อยวงเล็ก

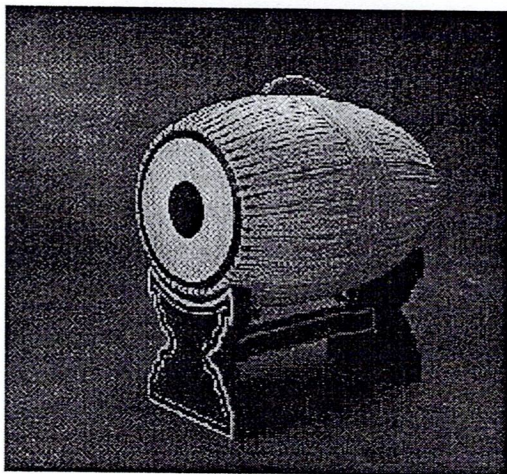
5. ห้อยมอญ

ห้อยมอญ เป็นห้อยวงที่ตั้งโค้งขึ้นไปทั้งสองข้าง ไม่วางราบไปกับพื้นเหมือนกับห้อยไทย วงห้อย ส่วนที่โค้ง ขึ้นไปนั้น แกะสลักเป็นลวดลายปิดทองประดับกระจกอย่างงดงาม ส่วนมากมัก แกะเป็นรูปกนิษฐ เรียกกัณว่าหน้าระ ตอนกลาง โค้งและเป็นที่ระหนกใบเทศปิดทองประดับ

กระจกเช่นกัน มีเท้ารองตรงกลางเหมือนกับเท้าของระนาดเอก ห้อยมอญวงหนึ่งๆมีจำนวน 15 ลูก สำหรับใช้บรรเลงในวงปี่พาทย์ รามัญ หรือปี่พาทย์มอญ วงห้อยมอญมี 2 ชนิด เช่นเดียวกับห้อยไทย คือมีห้อยมอญใหญ่ และ ห้อยมอญเล็ก

6. ตะโพน

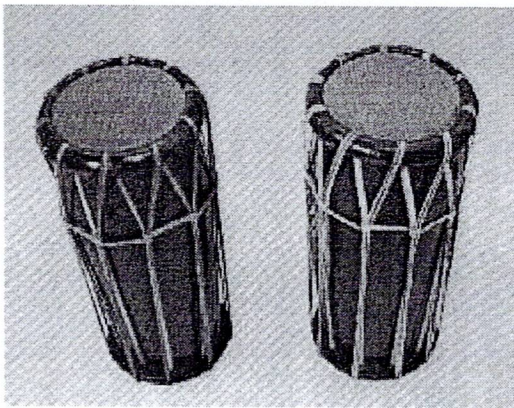
ตะโพนเป็นเครื่องดนตรีที่ขึงด้วยหนัง ตัวตะโพน ทำด้วยไม้สักหรือไม้ขนุน เรียกว่า “หุ่น” ขุดแต่งให้เป็นโพรงภายใน ขึ้นหนัง 2 หน้า ดึงด้วยสายหนังโยงเร่งเสียงเรียกว่า “หนังเรียด” หน้าใหญ่มีความกว้างประมาณ 25 ซม.

เรียกว่าหน้า “เท่ง” ติดหน้าด้วยข้าวสุกบดผสมกับขี้เถ้าเพื่อถ่วงเสียง อีกหน้าหนึ่งเล็กกว่ามี

ขนาดประมาณ 22 ซม. เรียกว่า “หน้ามัด” ตัวกลองยาวประมาณ 48 ซม. รอบๆขอบหนังที่ขึ้นหน้า ถักด้วยหนังที่ตีเกลียวเป็นเส้นเล็กๆ เรียกว่า “ไส้ละมาน” แล้วจึงเอาหนังเรียดร้อยในช่วงของไส้ละมานทั้งสองข้าง โยงเรียงไปโดยรอบจนมองไม่เห็นไม้หุ่น มีหนังพันตรงกลาง เรียกว่า “รัดอก” ข้างบนรัดอก ทำเป็นหูหิ้วและมีเท้ารองให้ ตัวตะโพนวางนอนอยู่บนเท้า ใช้ฝ่ามือซ้ายขวาตีได้ทั้งสองหน้า ใช้สำหรับบรรเลงผสมอยู่ในวงปี่พาทย์ ทำหน้าที่กำกับจังหวะหน้าทับต่างๆ

ตะโพนนี้ ถือเป็นบรมครูทางดุริยางคศิลป์ นับว่าพระประโคนธรรพ เป็นครูตะโพน เมื่อจะเริ่มการบรรเลง จะต้องนำดอกไม้ธูปเทียน บูชาตะโพนก่อนทุกครั้ง และถือเป็นประเพณีสืบทอดกันมาเหตุที่ต้องกราบไหว้บูชาก็เพราะตะโพนเป็นเครื่องดนตรีที่บรรเลงร่วมกับสังข์ บัณเฑาะว์ และ มโหระทึก ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประจำองค์ของเทพเจ้า และสมมุติเทพ ดังนี้คือ สังข์ประจำพระองค์พระนารายณ์ และพระอินทร์บัณเฑาะว์ ประจำองค์พระอิศวร มโหระทึก เป็นเครื่องดนตรีบรรเลงประกอบพระอิศริยยศองค์พระมหากษัตริย์ ซึ่งถือเป็นสมมุติเทพส่วนตะโพนนั้นเป็นกลองที่พระคเณศได้เป็นผู้ตีเป็นคนแรก ดังนั้น ตะโพนเมื่อนำมาร่วมบรรเลงในวงปี่พาทย์ จึงถือเป็นบรมครู และทำหน้าที่กำกับหน้าทับต่างๆทั้งหมด

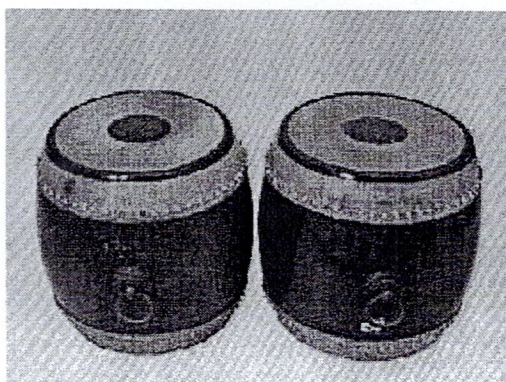
7. กลองแขก

กลองแขกเป็นเครื่องดนตรีประเภทตีที่มีรูปร่างยาวเป็นรูปทรง กระบอก ขึ้นหนังสองข้างด้วยหนังลูกวัวหรือหนังแพะหน้าใหญ่ กว้างประมาณ 20 ซม. เรียกว่า “หน้ารุ่ม” ส่วนหน้าเล็กกว้างประมาณ 17 ซม. เรียกว่า “หน้าด่าน” ตัวกลองแขกทำด้วยไม้แก่น เช่นไม้ชิงชันหรือไม้

มะริดการขึ้นหนังใช้เส้นหวายผ่าซีกเป็นสายโยง แรงเสียง โยงเส้นห่างๆในปัจจุบันอาจใช้เส้นหนังแทนเนื่องจากหาหวายได้ยาก กลองแขกสำหรับหนึ่งมี 2 ลูกลูกเสียงสูงเรียก “ตัวผู้” ลูกเสียงต่ำเรียก “ตัวเมีย” ตีด้วยฝ่ามือทั้งสองข้างให้สอตสลับกันทั้งสองลูก

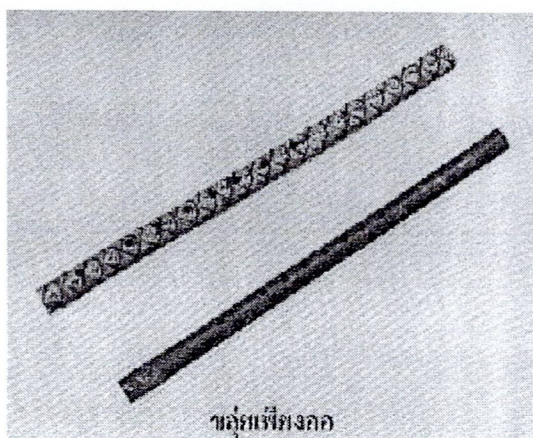
8. กลองทัด

กลองทัดเป็นกลองสองหน้าขนาดใหญ่ขึ้นหน้าทั้งสองข้างด้วยหนังวัวหรือหนังควาย ตรึงด้วยหมุด หุ่นกลองทำจากไม้เนื้อแข็ง กลึงคว้านข้างในจนเป็นโพรง ป่องตรงกลางนิดหน่อยหมุดที่ตรึง หนังเรียกว่า “แส” ทำด้วยไม้หรืองาหรือ

กระดุกสัตว์ตรงกลางหุ่น กลองมีห่วงสำหรับแขวน เรียกว่า “หุระวิง” กลองทัด มีขนาดหน้ากว้างเท่ากันทั้งสองข้าง วัดเส้นผ่าศูนย์กลางได้ประมาณ 46 ซม. ตัวกลองยาวประมาณ 41 ซม. กลองทัดมี 2 ลูก ลูกที่มีเสียงสูง ดัง “ตุ้ม” เรียกว่าตัวผู้ และ ลูกที่มีเสียงต่ำตึงดัง “ต้อม” เรียกว่าตัวเมีย ใช้ไม้ตี 1 คู่ มีขนาดยาวประมาณ 54 ซม.

9. ขลุ่ย

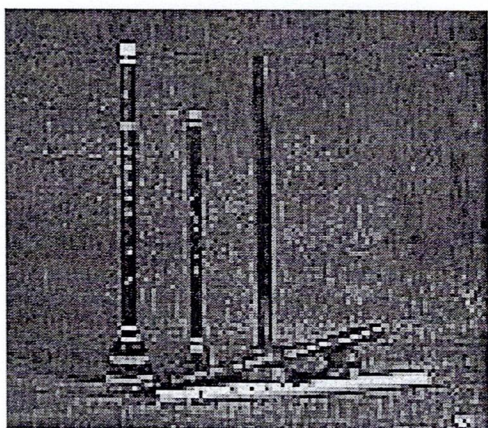

ขลุ่ยเป็นเครื่องดนตรีดั้งเดิมของไทย ทำด้วยไม้ไผ่ปล้องยาวๆ ไขว้ข้อทางปลายแต่เจาะทะลุข้อข้างไฟให้แห้งแล้วตบแต่งผิวให้ ไหม้เกรียมเป็นลวดลายสวยงาม ด้านหน้าเจาะรูกลมๆ เรียงแถวกัน 7 รู สำหรับนิ้วปิดเปิดเสียง ขลุ่ยไม่มีลิ้นเหมือนเป้ แต่เขาใช้ไม้อุดเต็มปล้อง แล้วปาดด้านล่างให้มีช่อง ไม้อุดนี้เรียกว่า “ดาก” ทำ

ด้วยสไม้สักเพราะไม่มีขุยมะพร้าว ด้านหลังได้ดากลงมา เจาะรูเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า แต่ปาดตอนล่างเป็นทางเฉียงไม่เจาะ ทะลุตรงเหมือนรูด้านหน้า รูที่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้านี้ เรียกว่า “รูปากนกแก้ว” ได้รูปากนกแก้วลงมา เจาะรูอีก 1 รู เรียกว่า “รูนิ้วค้ำ” เพราะเวลาเป่า ผู้เป่าจะใช้หัวแม่มือค้ำปิดเปิดที่รูนี้ เหนือรูนิ้วค้ำด้าน หลัง และเหนือรูบนของรูด้านหน้าทั้งเจ็ดรู แต่อยู่ทางด้านขวา เจาะรูอีกรูหนึ่งเรียกว่า “รูเยื่อ” เพราะแต่ก่อนจะใช้เยื่อไม้ปิดรูนี้ ต่อมาก็ไม่ค่อยได้ใช้ ตรงปลายเลาขลุ่ยจะเจาะรูให้ซ้ายขวา ตรงกันเพื่อร้อยเชือก เรียกว่า “รูร้อยเชือก” ดังนั้น จะสังเกตว่า ขลุ่ย 1 เลา จะมีรูทั้งสิ้น 14 รู **ขลุ่ยมีทั้งหมด 3 ชนิดคือ**

1. ขลุ่ยหลีบ มีขนาดเล็ก ยาวประมาณ 36 ซม. กว้างประมาณ 2 ซม.
2. ขลุ่ยเพียงออ มีขนาดกลาง ยาวประมาณ 45-46 ซม. กว้างประมาณ 4 ซม.
3. ขลุ่ยอู้ มีขนาดใหญ่ ยาวประมาณ 60 ซม. กว้างประมาณ 4-5 ซม.

ต่อมามีผู้สร้างขลุ่ยกรวดขึ้นมาอีกชนิดหนึ่ง มีเสียงสูงกว่าขลุ่ยเพียงออ 1 เสียง ขลุ่ยกรวดใช้กับวงเครื่องสายผสมที่นำเอาเครื่องดนตรีฝรั่ง มาเล่นร่วมวง

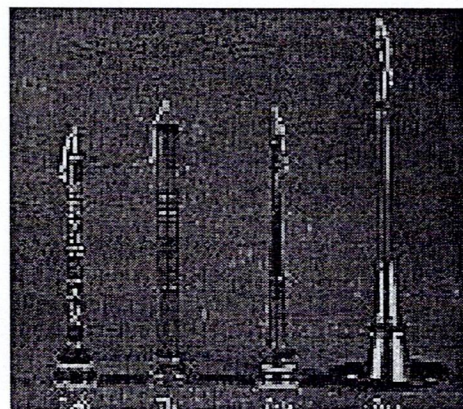
10. ปี่

ปี่ เป็นเครื่องดนตรีไทยแท้ๆ ทำด้วยไม้จริงเช่นไม้ชิงชันหรือไม้พยุง กลึงให้เป็นรูปบานห้วบานท้าย ตรงกลางป่อง เจาะภายในให้กลวงตลอดเลา ทางหัวของปี่เป็นช่องรูเล็กส่วนทางปลายของปี่ ปากรูใหญ่ใช้ชั้นหรือวัสดุอย่างอื่นมาหล่อเสริมขึ้นอีกราวข้างละ ครึ่งชม ส่วนหัวเรียก “ทวนบน” ส่วนท้ายเรียก “ทวนล่าง”

ตอนกลางของปี่ เจาะรูนิ้วสำหรับเปลี่ยนเสียงลงมาจำนวน 6 รู รูตอนบนเจาะเรียงลงมา 4 รู เว้นระยะห่างเล็กน้อย เจาะรูล่างอีก 2 รู ตรงกลางของเลापี่ กลึงขั้วเป็นเกลียวคู่ไว้เป็นจำนวน 14 คู่ เพื่อความสวยงามและกันลื่นอีกด้วย ตรงทวนบนนั้นใส่ลิ้นปี่ที่ทำด้วยใบตาลซ้อนกัน 4 ชั้น ตัดให้กลมแล้วนำไปผูกติดกับท่อลมเล็กๆ ที่เรียกว่า “กำพวด” เรียวยาวประมาณ 5 ซม. กำพวดนี้ทำด้วยทอง เหลือง เงิน นาค หรือโลหะอย่างอื่นวิธีผูกเชือกเพื่อให้ใบตาลติดกับกำพวดนั้น ใช้วิธีผูกที่เรียกว่า “ผูกตะกรุดเบ็ด” ส่วนของกำพวดที่จะต้องสอดเข้าไปในเลापี่นั้นเขาใช้ถักหรือเคียน ด้วยเส้นด้าย สอดเข้าไปในเลापี่ให้พอมิดที่พันด้ายจะทำให้เกิดความแน่นกระชับยิ่งขึ้น

ปี่ของไทยจัดได้เป็น 3 ชนิดดังนี้

1. ปี่นอก มีขนาดเล็ก ยาวประมาณ 31 ซม. กว้าง 3.5 ซม. เป็นปี่ที่ใช้กันมาแต่เดิม
2. ปี่กลาง มีขนาดกลาง ยาวประมาณ 37 ซม. กว้างประมาณ 4 ซม. สำหรับเล่นประกอบการแสดงหนังใหญ่ มีสำเนียงเสียงอยู่ระหว่างปี่นอก กับปี่ใน

3. ปี่ใน มีขนาดใหญ่ มีความยาวประมาณ 41-42 ซม. กว้างประมาณ 4.5 ซม. เป็นปี่ที่พระอภัยมณีใช้สำหรับเป่าให้นางผีเสื้อสมุทร ขาดใจตายนั่นเอง

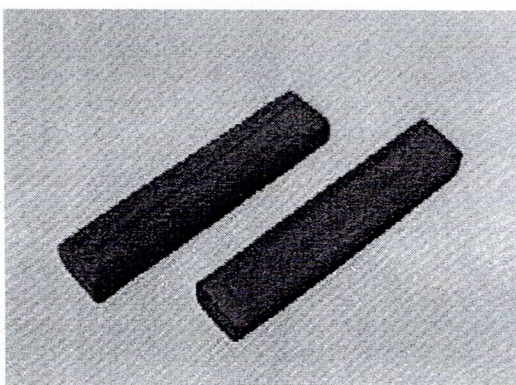
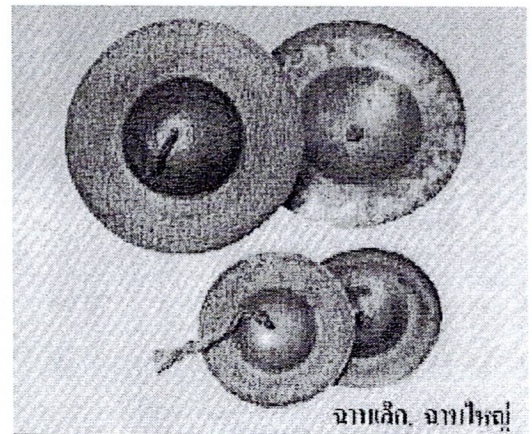

11. จิ้ง

จิ้งเป็นเครื่องตีเสริมแต่งและเน้นจังหวะ ใช้คู่กับโหม่ง แต่เดิมจะผูกจิ้งฝาหนึ่งไว้มุมหนึ่งของรางโหม่ง เวลาถูกคู่ตีโหม่งจะใช้จะใช้มือข้างหนึ่งตีจิ้งควบคู่ไปด้วย

12. ฉาบ

ฉาบเป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ทำด้วยโลหะ เหมือนกันคล้ายจิ้ง แต่หล่อให้บางกว่า ฉาบมี 2 ชนิดคือ “ฉาบเล็ก” และ “ฉาบใหญ่” ฉาบเล็ก มีขนาด ที่วัดผ่านศูนย์กลางประมาณ 12-14 ซม. ส่วนฉาบใหญ่มีขนาดที่วัดผ่าน ศูนย์กลางประมาณ 24-26 ซม เวลาบรรเลงใช้ 2 ฝ่ามาตีกระทบกัน ให้เกิดเสียงตามจังหวะ เมื่อฉาบทั้งสองข้าง กระทบกันขณะตีประกบกันก็ จะเกิดเสียง “ฉาบ” แต่ถ้าตีแล้วเปิดเสียงก็จะได้ยินเป็น แฉ่ง แฉ่ง

13. กรับ

เครื่องดนตรีที่เรียกว่า กรับนั้นมีอยู่ 3 ชนิดด้วยกัน คือ กรับคู่ กรับพวง และ กรับเสภา กรับคู่ นั้น ทำด้วยไม้ไผ่ผ่าซีก เหลาให้เรียบและเกลี้ยงอย่าให้มีเสี้ยน มีรูปร่างแบนตามซีกไม้ไผ่ หนาตามขนาดของเนื้อไม้ยาวประมาณ 40 ซม ทำเป็น 2 อันหรือเป็นคู่ ใช้ตีให้ผิวกระทบกัน

ทางด้านแบนเกิดเป็นเสียง “กรับ” กรับพวง เป็นกรับชนิดหนึ่งตอนกลางทำด้วยไม้บางๆหรือแผ่นทองเหลือง หรือหาหลายอันและทำไม้แกน 2 อันเจาะรูตอนหัวร้อยเชือกประกบไว้ 2 ข้างเหมือนด้ามพัด เวลาตีใช้มือหนึ่งถือตรงหัวทางเชือกร้อย แล้วฟาดลงไปกับอีกฝ่ามือหนึ่ง

เกิดเป็นเสียงกรับขึ้นหลายเสียง จึงเรียกว่ากรับพวงใช้เป็นอานัตสัญญาณเช่นในการเสด็จออกในพระราชพิธี ของพระเจ้าแผ่นดิน

เจ้าพนักงานจะ “รัวกรับ” และใช้กรับพวงตีเป็นจังหวะ ในการขับร้อง เพลงเรือ ดอกสร้อยและใช้บรรเลงขับร้องในการแสดง นาฏกรรมด้วย กรับเสภา ทำด้วยไม้แก่น เช่นไม้ชิงชัน ยาวประมาณ 20 ซม หนาประมาณ 5 ซม เหลาเป็นรูป 4 เหลี่ยมแต่ลบเหลี่ยม ออกเพื่อมิให้บาดมือและให้สามารถถลึงตัวของมันเองกลอก กระทบกันได้โดยสะดวก ใช้บรรเลงประกอบในการขับเสภา เวลาบรรเลงผู้ขับเสภาจะใช้กรับเสภา 2 คู่ รวม 4 อัน ถือเรียงกันไว้บนฝ่ามือของตนข้างละคู่ กล่าวขับเสภาไปพลาง มือทั้ง 2 ข้างก็ขยับกรับแต่ละข้างให้กลอก กระทบกันเข้าจังหวะ กับเสียงขับเสภา จึงเรียกกรับชนิดนี้ว่า “กรับเสภา”

ประวัติการนวดแผนไทย

นวดแผนไทย เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ซึ่งถือได้ว่าเป็นภูมิปัญญาของไทยที่มีมาตั้งแต่อดีตกาล และได้สืบทอดต่อเนื่องกันมาจนถึงปัจจุบันนี้อยู่คู่กับสังคมไทยเรามาไม่เสื่อมคลาย ในยุคสมัยปัจจุบันนี้นวดแผนไทยเรากลับได้รับความนิยมอย่างสูงทั้งจากคนไทยเราเองและชาวต่างชาติ ถึงกับมีคำกล่าวว่า “ ถ้ามาเมืองไทยจะต้องได้นวดแผนไทย ” โดยเฉพาะชาวยุโรปหลายๆ ชาติ ที่ได้เข้ามาในเมืองไทยรวมทั้งชาวอเมริกาที่มีความสนใจ และเข้าเรียนการนวดแผนไทยกันเป็นจำนวนไม่น้อย ในต่างประเทศ ก็ได้มีการเปิดบริการทางการนวดแผนไทยขึ้นสร้างรายได้ให้อย่างมาก และหมอนวดแผนไทยเราก็ได้รับการกล่าวขวัญถึงและเป็นที่ต้องการเพื่อไปบริการในต่างประเทศเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเป็นการสร้างรายได้ให้กับผู้ที่เป็นหมอนวดเองเป็นอย่างมากอีกทั้งเป็นการสร้างชื่อเสียงและรายได้ให้กับประเทศชาติด้วย นวดแผนไทยนับวันก็จะกว้างไกลแม้ในสังคมไทยก็มีให้บริการอยู่ทุกหนทุกแห่ง สามารถประกอบเป็นอาชีพได้อย่างมั่นคง การนวดแผนไทยมากมายด้วยคุณค่าจึงยังทำให้สามารถอยู่คู่ฟ้าแผ่นดินไทยมาได้นานตราบเท่าทุกวันนี้

ปัจจุบัน เป็นที่น่ายินดีที่มีผู้ให้ความสนใจและต้องการเข้ามาเรียนวิชาการนวดแผนไทย เพิ่มขึ้นอย่างมากมาย ผู้คนที่ได้สัมผัสกับการนวดแผนไทยก็ให้การยอมรับเป็นอย่างดี ซึ่งถือเป็นนิมิตรหมายที่สามารถบ่งบอกได้ว่า วิชาการนวดแผนไทยเราสามารถเรียนและฝึกฝนนำไปประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง

การนวดแผนไทยมีคุณค่า หากแต่ถ้าการนวดแผนไทยนั้นนวดโดยไม่ถูกต้อง แทนที่จะสบายก็อาจจะเป็นการทำให้บาดเจ็บได้ เพราะฉะนั้นผู้ที่ทำการนวดแผนไทยได้ถูกต้องจึงควรเรียนและฝึกหัดให้เกิดความชำนาญเพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพทั้งตัวผู้นวดเองและต่อผู้รับการนวดด้วย

ความหมายและความสำคัญของการนวดไทย

“ การนวดแผนไทย ” หมายความว่า การตรวจประเมิน การวินิจฉัย การบำบัด การป้องกัน การป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพและการฟื้นฟูสุขภาพ ด้วยวิธีการกด การคลึง การดึง การดัด การบีบ การจับ การประคบ การอบ หรือ วิธีการอื่นตามศิลปะการนวดไทย หรือการใช้ยา ตามกฎหมายว่าด้วยยา ทั้งนี้ด้วยกรรมวิธีการแพทย์แผนไทย

หลักและวิธีการนวดแผนไทย เป็นวิชาที่มีลักษณะพิเศษเป็นเอกลักษณ์การนวดที่ใช้รูปแบบการนวดหลากหลายวิธีการแตกต่างกัน ซึ่งในแต่ละวิธีก็จะยึดถือเอาโครงสร้างตามแนวพลังเส้น 10 และเส้นบริวารอีก 72,000 เส้น เป็นพื้นฐานเหมือนกัน

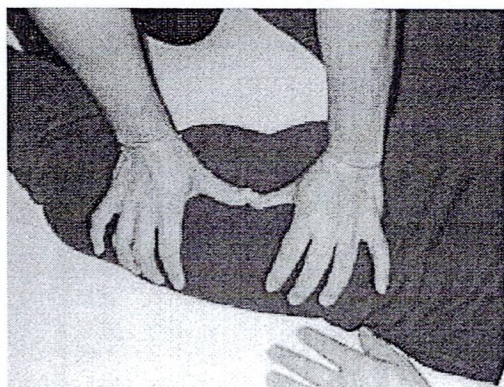
การนวดแบบไทย หรือการนวดแผนโบราณนั้น มีประโยชน์ทางการแพทย์มากกว่าแค่บำบัดอาการปวดเมื่อยเท่านั้น แต่เนื่องจากปัจจุบันวิวัฒนาการทางการแพทย์เจริญก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้การบำบัดรักษาโรคต่างๆด้วยการนวดแบบสมัยก่อนนั้นกลืนหายไป ทำให้ปัจจุบันเราได้ทราบข้อมูลแค่เพียงการนวดใช้รักษาได้เฉพาะอาการปวดเมื่อย ซึ่งแท้จริงแล้วการนวดมีประโยชน์มากกว่านั้น

การนวดแผนโบราณเป็นทั้งศาสตร์ และศิลป์ที่มีมาตั้งแต่โบราณ เกิดจากสัญชาตญาณของการอยู่รอด เมื่อมีอาการปวดเมื่อย หรือเจ็บป่วยก็มักจะลูบได้ บีบนวดบริเวณดังกล่าว ทำให้อาการปวดเมื่อยคลายลง สัญชาตญาณที่ไปจับ สัมผัส ถู หรือกดบริเวณนั้น การกระทำแบบนี้สามารถวิเคราะห์ย้อนกลับไปยังจุดเริ่มต้นของวิวัฒนาการมนุษย์ ไม่เพียงแต่มนุษย์ แต่สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมจะใช้มือ หรือเท้า นวดเพื่อระงับความเจ็บปวด การนวดในปัจจุบันก็พัฒนามาจากการจดจำ และจัดระบบการกระทำ และทำทางเหล่านี้ ที่แรกก็เป็นไปโดยไม่ตั้งใจ ต่อมาเริ่มสังเกตเห็นผลของการบีบนวดในบางจุด หรือบางวิธีที่ได้ผล จึงเก็บไว้เป็นประสบการณ์ และกลายเป็นความรู้ที่สืบทอดต่อกันมา

การนวดจึงกลายเป็นศาสตร์แขนงหนึ่งที่มีบทบาทรักษาอาการ หรือโรคภัยบางอย่าง การบีบนวร่างกายนั้น ถือว่าช่วยกระตุ้นการไหลเวียนของโลหิต ช่วยเปิดเส้นทางของเส้นเลือดที่ ตีบตันให้ขยายตัว กล้ามเนื้อมีความยืดหยุ่น ทำให้รู้สึกผ่อนคลายสบายตัว การนวดยังถือว่าเป็น การรักษา หรือบำบัดแบบโบราณที่อาจเรียกว่าเก่าแก่ที่สุดในโลกก็ได้ ดังนั้น การนวดจึงอาจ เรียกได้ว่าเป็นศาสตร์แห่งความผ่อนคลาย เนื่องจากปัจจุบันวิธีการนวดมีความหลากหลายมาก ขึ้น ทั้งนวดแบบไทยๆที่เราคุ้นเคยกันดี ไปจนถึงนวดแบบสปาที่มีน้ำหอมระเหย น้ำมันจาก ธรรมชาติเข้ามามีส่วนประกอบ แต่การนวดทุกแบบนี้ก็มีจุดหมายเดียวกัน คือเพื่อความผ่อนคลาย สบายเนื้อ สบายตัว และรักษาจากอาการเจ็บปวด

การนวดไทย นับเป็นภูมิปัญญาอันล้ำค่าของคนไทย ที่มีประวัติเรื่องราวสืบทอดกันมา ช้านาน จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการนวดที่เก่าแก่ที่สุด คือจากศิลาจารึกสมัย สุโขทัย ที่ขุดพบที่ป่ามะม่วง ตรงกับสมัยพ่อขุนรามคำแหง มีรอยจารึกเป็นรูปการรักษาโดยการ นวด เมื่อถึงยุคสมัยกรุงศรีอยุธยา

รัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช การแพทย์แผนไทยรุ่งเรืองมาก ในสมัย รัตนโกสินทร์ สืบต่อมาจากสมัยอยุธยาในหลายรูปแบบ จนกระทั่งสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการชำระตำราการนวดไทย และ เรียกว่า ตำราแพทย์หลวง ต่อมาเมื่อแพทย์ ตะวันตกเข้ามาในสังคมไทย การนวดจึงถูกลดบทบาทลง ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า เจ้าอยู่หัว ส่วนหมอนวดแบบชาวบ้านนั้น ยังคงมีการนวดแบบดั้งเดิมที่ได้รับการเรียนรู้สืบทอดมา จากบรรพบุรุษ

การนวดที่มีชื่อเสียงที่สุด ก็คือการนวดแบบวัดโพธิ์ ซึ่งได้พัฒนาไปเป็นรูปแบบที่หลากหลาย มากขึ้น ในปัจจุบันมีเทคนิคในการนวดที่แตกต่างกัน ในแต่ละบุคคล แต่ละสถานที่ ยังได้รับการ พัฒนาต่อไปเรื่อยๆ รูปแบบของการนวดนั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบด้วยกัน คือแบบดั้งเดิม ก็ คือแบบวัดโพธิ์ ซึ่งจะเน้นในการกดจุด และแบบเชิงใหม่ ที่จะเน้นที่การยืดเส้น สำหรับทำทางที่

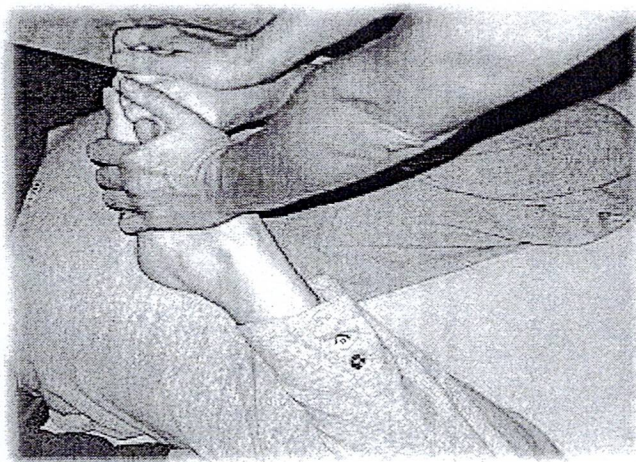
ใช้ในการนวดนั้น คุณสนั่นได้บอกกับเราว่า ขึ้นอยู่กับอาการของผู้ที่มารักษา ว่ามีอาการเจ็บ หรือปวดบริเวณใด ต้องการรับการรักษาดตรงจุดไหน ทำที่ใช้ก็จะแตกต่างกันออกไป

“เวลาจะนวดพื้นฐาน เราจะนวดพื้นฐานเหมือนกันหมด แต่คนเป็นโรคสะบักลมเราก็แก้ที่สะบัก เป็นเมื่อยขาเราก็แก้ที่ขา ต้องถามอาการคนไข้ ปวดเอวเราก็เน้นเอวเยอะ เริ่มต้นก็มีนอนนอนหงาย นอนหงายเสร็จก็ตะแคง ตะแคง 2 ข้าง พลิกข้างซ้าย ข้างขวา แล้วก็จะนอนคว่ำ นอนคว่ำแล้วกลับมาหงายอีกครั้งหนึ่ง นวดท้อง นวดแขน แล้วก็จะมีนั่ง นวดไหล่”

ประโยชน์ของการนวด ไม่เพียงแต่เป็นการแก้อาการเจ็บปวดร่างกายเท่านั้น กระทรวงสาธารณสุขได้ยอมรับว่า มีโรคอีกกว่า 60 ชนิดที่ได้รับผลดีจากการนวดแผนโบราณ รวมไปถึงโรคความดันโลหิตสูง การหมุนเวียนโลหิตที่มือ และเท้าไม่ดี โรคหืด และโรคโลหิตจางด้วย “แก้เส้นตึง อัมพฤกษ์ อัมพาต ไช้มนอุดตันในเส้นเลือด”

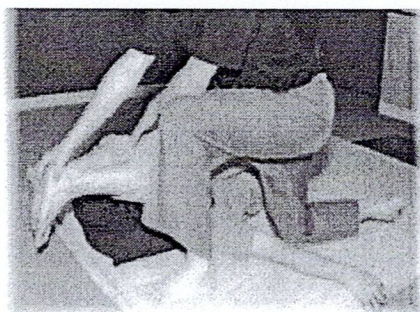
ส่วนระยะเวลาในการรักษาของแต่ละอาการนั้นก็แตกต่างกันไปด้วย เนื่องจากบางโรคนั้นจะต้องได้รับการกระตุ้นอย่างเป็นประจำ และอย่างต่อเนื่อง จึงจะช่วยบรรเทาอาการที่เป็น และช่วยให้อาการดีขึ้น จนหายในที่สุด

การนวดไม่ใช่เพื่อรักษาความเจ็บป่วยเท่านั้น แต่มีคุณค่าต่อสุขภาพเป็นกระบวนการในการดูแลสุขภาพ และรักษาโรค โดยอาศัยการสัมผัสอย่างมีหลักการ ระหว่างผู้ที่ให้การรักษา ซึ่งก็คือหมอนวด กับผู้ป่วยที่ได้รับการรักษา การนวดจะส่งผลโดยตรงทั้งร่างกาย และจิตใจ กล้ามเนื้อผ่อนคลาย รักษาอาการปวดเมื่อยของร่างกาย อาการเคล็ด ขัด จนกระทั่งสามารถสดชื่น กระปรี้กระเปร่า จิตใจผ่อนคลายได้เป็นอย่างดี การนวดนั้นมีส่วนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ส่งเสริมความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และสังคมอีกทางหนึ่ง

แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ศิลปะแขนงนี้ไม่ได้รับการสนใจ บางคนไม่เข้าใจการนวดอย่างแท้จริงยังคงคิดว่า การนวดแผนไทย หมายถึงสถานอาบอบนวดที่กระจายอยู่ทั่วไป ทั้งที่ปัจจุบันการนวด

แผนไทยได้ถูกนำไปใช้ในโรงพยาบาลหลายแห่ง ในฐานะที่เป็นรูปแบบของการรักษาอีกแบบหนึ่ง เมื่อการแพทย์แผนตะวันตกเริ่มมองหาแนวทางใหม่ๆ การฟื้นฟูการนวดแผนไทยจึงเริ่มขึ้น และนำไปสู่ความเชื่อที่ว่า การนวดนั้นจริงๆ แล้วมีประสิทธิภาพ และส่งผลดีต่อสุขภาพอย่างมาก ในปัจจุบันการนวดร่วมกับการแพทย์แบบตะวันตกได้รับการยอมรับเท่าๆ กัน ในฐานะการแพทย์แบบใหม่ที่ยังมีสิ่งให้ค้นพบอีกมากมาย และเป็นสิ่งที่ควรที่จะหวงแหน และรักษาไว้

การนวดแผนไทย โดยทั่วไป มี 2 สาย

1. การนวดแบบทั่วไป (การนวดสายเชลยศักดิ์) หมายถึง การนวดแบบสามัญชน ใช้การสืบทอดจากคนรุ่นเก่ามาสู่คนรุ่นใหม่ด้วยการฝึกฝนและการบอกกล่าว มีแบบแผนการนวดตามวัฒนธรรมท้องถิ่นประกอบกับประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมาของครูนวดแต่ละท่าน และทฤษฎีที่ยึดถือเป็นหลักนั้นอ้างอิงมาจากทฤษฎีเส้น 10 ที่จารึกอยู่บนผนังศาลารายในวัดโพธิ์ การนวดแบบนี้เน้นการช่วยเหลือกันเองในครอบครัว หรือในชุมชนซึ่งนับว่าเป็นการพึ่งพาตนเองของประชาชนได้เป็นอย่างดี การนวดในสายนี้นั้นไม่เพียงแต่ใช้มือ นวดเท่านั้นยังใช้อวัยวะส่วนอื่นของร่างกายอีก เช่น ศอก ท่อนแขน ส้นเท้า หรือ การนั่งกดตัวผู้ถูกนวด ซึ่งเป็นการผ่อนแรงของผู้นวดได้อย่างมาก เนื่องจากการนวดมักใช้เวลาในการนวดแต่ละครั้งนั้นมาก จึงทำให้ผู้ถูกนวดรู้สึกสบายจนอาจหลับไป การนวดแบบนี้พบได้ทั่วไปในชุมชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบท และได้รับความสนใจอย่างมากในสังคมไทยปัจจุบันรวมถึงชาวต่างชาติด้วย

2. การนวดแบบราชสำนัก หมายถึง การนวดเพื่อถวายกษัตริย์และเจ้านายชั้นสูงของราชสำนัก ใช้การสืบทอดโดยพิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้เรียนอย่างประณีตถี่ถ้วน และการสอนจะมีขั้นตอน จรรยาบรรณของการนวด หลักการฝึกมือและแบบแผนของการนวดจะมีเอกลักษณ์เฉพาะ การนวดในสายนี้นั้นมักนวดนิ้วมือเท่านั้น เพื่อให้สามารถควบคุมน้ำหนัก

และไม่ให้เป็นทีล่งเกินต่อพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์จนมีคำกล่าวว่า “ แม่เพียงลมหายใจก็มิให้แต่ต้องพระวรกาย ” โดยมีองศาของการนวดที่ไม่ประชิดตัวมากและจะหันหน้าไปจากพระวรกายเพื่อมิให้หายใจรดพระองค์

การนวดไทยเป็นที่นิยมและยอมรับมากในสมัยโบราณ เป็นผู้ใกล้ชิดและเป็นที่ไว้วางใจของพระมหากษัตริย์ ในสมัยนั้นจนได้รับการแต่งตั้งให้มีกรมหมอนวดซ้าย กรมหมอนวดขวา ทำให้หมอนวดสามารถรับราชการอยู่ในตำแหน่งระดับสูงได้

ความสำคัญของการนวดแผนไทย การนวดแผนไทยก่อให้เกิดประโยชน์ตามองค์ประกอบของการมีสุขภาพดีทั้ง 4 ด้าน คือ

- ด้านการส่งเสริมสุขภาพ
- ด้านการป้องกันโรค
- ด้านการรักษา
- ด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพ

การนวดแผนไทยนั้นมีคุณค่าต่อการพึ่งพาตนเองเป็นอย่างมาก สามารถบรรเทาโรคและอาการปวดต่าง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น อาการปวดเมื่อยตามกล้ามเนื้อ ข้อติดขัด กระตุ่นกล้ามเนื้ออ่อนแรง เป็นต้น

.....

ถอดบทเรียนจากภูมิปัญญา “การนวดแผนไทย ”
ของนางประยงค์ อินทร์เล็ก
ประวัติความเป็นมา

นางประยงค์ อินทร์เล็ก เกิดเมื่อ พ.ศ.2494 อายุ 56 ปี ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่ 34/4 หมู่ที่ 8 ตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000 อาชีพ รับจ้างนวด สถานะทางครอบครัว หม้าย (สามีเสียชีวิตเพราะโรคถุงลมโป่งพอง) มีบุตรหญิง 2 คน เดิมนางประยงค์ เป็นคนจังหวัดปทุมธานี เมื่อพ่อกับแม่เสียชีวิต นางประยงค์จึงได้ย้ายมา ประกอบอาชีพทำนาที่ ตำบลเกาะไร่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัด ฉะเชิงเทรา นางประยงค์มาพบรักกับสามีที่บ้านแขวงกลัน ตำบลเกาะไร่ อยู่กินด้วยกัน ต่อมาได้ อพยพไปทำไร่อ้อยที่จังหวัดชลบุรี จนกระทั่ง 2 ปี นางประยงค์กับสามีจึงมีลูกสาวด้วยกัน 2 คน

เมื่อสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ จึงทำให้สองสามีภรรยาอพยพครอบครัวมาอยู่กับญาติ ที่ตำบลวังตะเคียน จังหวัดฉะเชิงเทรา ประมาณปี พ.ศ. 2540 จนถึง พ.ศ. 2547 สามีของ นางประยงค์ได้เสียชีวิตเนื่องจากเป็นโรคถุงลมโป่งพอง จากนั้นนางประยงค์ก็ต้องอยู่กับลูกสาว ทั้งสองคนเพียงลำพัง โดยประกอบอาชีพรับจ้างถางหญ้า ตัดหญ้า เลี้ยงลูก จนลูกสาว ทั้งสองคนแต่งงานมีครอบครัว ก็ทำให้นางประยงค์ มีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น เพราะลูกได้ ส่งเสียเลี้ยงดูนางประยงค์อย่างดี ประมาณเดือนละ 1,000 - 2,000 บาท ลูกสาวคนโตได้ซื้อที่ดิน จำนวน 75 ตารางวา เพื่อปลูกบ้านเป็นที่อยู่อาศัยจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันนางประยงค์มีอาชีพรับจ้างนวดแผนโบราณ โดยเริ่มนวดเป็นอาชีพหลัก ประมาณปี พ.ศ. 2536 คิดราคาชั่วโมงละ 50 บาท โดยนางประยงค์ เป็นคนตั้งราคา แรกเริ่มมีลูกค้าประมาณวันละ 3-4 คน ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่รู้จักนางประยงค์เป็นอย่างดีการนวดเป็นที่ถูกใจของลูกค้า ทำให้ลูกค้าบอกต่อกันไปว่านางประยงค์นวดดี ทำให้มีลูกค้าหน้าใหม่เพิ่มมากขึ้น

ต่อมานางประยงค์ก็เริ่มออกไปนวดนอกสถานที่ โดยแต่ละครั้งจะเสียค่าใช้จ่ายเอง ในการเดินทางไปนวดตามบ้านของลูกค้า ส่วนใหญ่ที่ไปนวด คือ บริเวณชุมชนวัดเทพนิมิตร และในชุมชน ตำบลหน้าเมือง ปัจจุบันนางประยงค์คิดราคาเพิ่มจาก ชั่วโมงละ 50 บาท เป็นชั่วโมงละ 60 บาท มีรายได้ประมาณเดือนละ 3,000-4,000 บาท

มูลเหตุแห่งการก่อเกิด

นางประยงค์ได้รับการถ่ายทอดวิธีการนวดมาจากตาที่อยู่ตอนเมือง ตอนที่นางประยงค์ อายุได้ประมาณ 20 ปี โดยนางประยงค์มีความสนใจมีความชอบจึงได้แอบดูวิธีการนวดจากตา ที่นวดให้กับคนแถวบ้าน ตาเห็นว่านางประยงค์มีความสนใจ ตาจึงให้นางประยงค์ลองนวด ให้กับลูกค้าเพื่อที่จะทดสอบดูว่านางประยงค์นวดได้ดีแค่ไหนลูกค้ามีความรู้สึกพอใจ จึงได้ถ่ายทอดและสอนวิธีการนวดที่ถูกต้องให้นางประยงค์ จนนางประยงค์ได้ยึดอาชีพการนวดแผนโบราณมาจนถึงปัจจุบัน โดยตอนแรกๆนางประยงค์นวดได้เงินบ้างไม่ได้เงินบ้างก็ไม่ใช่ไร เพราะเป็นความสุขที่นวดให้คนอื่น จนกระทั่งคิดราคการนวดครั้งแรก ชั่วโมงละ 50 บาท ปัจจุบันคิดราคาเพิ่มเป็นชั่วโมงละ 60 บาท

ขั้นตอนแห่งการก่อเกิด

1. นางประยงค์มีความชอบมีความสนใจในการนวด
2. ได้แอบดูการนวดจากคุณตาและสังเกตวิธีการนวด
3. คุณตาให้ลองนวดกับคนที่ใกล้ชิดและต่อมาให้ลองนวดกับลูกค้า
4. คุณตาได้ถ่ายทอดเทคนิคและวิธีการนวดที่ถูกต้อง
5. เมื่อมีความชำนาญและถูกใจของลูกค้าจึงยึดได้เป็นอาชีพหลัก
6. ลูกค้าเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ต่อกันไปอย่างกว้างขวาง จนกระทั่งมีลูกค้าเป็นขาประจำเป็นจำนวนมาก

ผลการดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นถึงปัจจุบัน

นางประยงค์เริ่มนวดมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2536 โดยได้รับการถ่ายทอดวิธีการนวดมาจากตาของนางประยงค์เองนางประยงค์เริ่มที่จะนวดเป็นอาชีพตอนพ.ศ.2536 โดยมีลูกค้าประจำที่อยู่แถวบ้าน และลูกค้าที่จ้างให้นางประยงค์ไปนวดที่บ้าน อย่างเช่นที่วัดเทพนิมิตรที่ติดต่อให้นางประยงค์ไปนวดโดยรู้มาจากคนที่เคยให้นางประยงค์นวดมาแล้ว และบอกต่อกันไปว่านางประยงค์นวดดี ราคาถูก ราคาเริ่มต้นที่นางประยงค์เริ่มนวดมาตั้งแต่แรกคือ ราคาชั่วโมงละ 50 บาท โดยใช้ราคานี้มานาน จนถึงช่วงปี พ.ศ. 2550 นางประยงค์ได้เพิ่มราคาจาก 50 บาทเป็น 60 มาจนถึงปัจจุบัน

ส่วนใหญ่คนที่มานวดจะเป็นคนที่มีอายุและวัยกลางคน สาเหตุที่มาให้ นางประยงค์นวดส่วนใหญ่จะเป็นเกี่ยวกับการปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ เคล็ดขัดยอก ปวดหลังปวดเอว เส้นตึง ถ้าใครที่จะนวดน้ำมันก็ต้องเอามาเอง

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้กิจกรรมดำเนินมาถึงปัจจุบัน

1. มีความสนใจความชอบ ใจรักในการนวดนวด
2. มีความสื่อสัตย์โดยการนวดครบทุกขั้นตอน
3. ไม่คำนึงถึงรายได้ แล้วแต่ลูกค้าจะให้ค่านวดมากน้อยเท่าไร บ้างครั้งให้น้อยกว่าราคาที่ตั้งไว้
4. การนวดมีประสิทธิภาพทำให้ลูกค้าพึงพอใจ
5. เป็นคนตรงต่อเวลาทำให้ลูกค้าพึงพอใจ
6. ลูกค้าเป็นผู้ประชาสัมพันธ์ต่อกันไป จึงทำให้มีลูกค้าอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาและกรณีเสริมเพิ่มขึ้น

3. ถ่ายทอดภูมิความรู้ให้คนรุ่นหลัง
4. ดูแลรักษาสุขภาพให้แข็งแรง

อุปสรรค

1. ค่าแรงในการนวดที่กำหนดไว้ไม่เพียงพอในบางครั้ง เพราะมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปนวดไม่สามารถเพิ่มราคานวดได้เพราะเป็นลูกค้าประจำ
2. ในการนวดไม่มีวัสดุอุปกรณ์เสริม เช่น น้ำมัน สมนไพร ในการนวดเพราะไม่มีทุน
3. สุขภาพร่างกายของผู้นวดมีอายุมากขึ้นทำให้แรงทดถอย

แนวทางแก้ไข

1. คิดราคาเพิ่มในกรณีที่ไปนวดนอกสถานที่
2. หาทุนในการปรับปรุงสถานที่นวดให้มีมาตรฐานและจัดหาวัสดุอุปกรณ์

วิธีการนวด

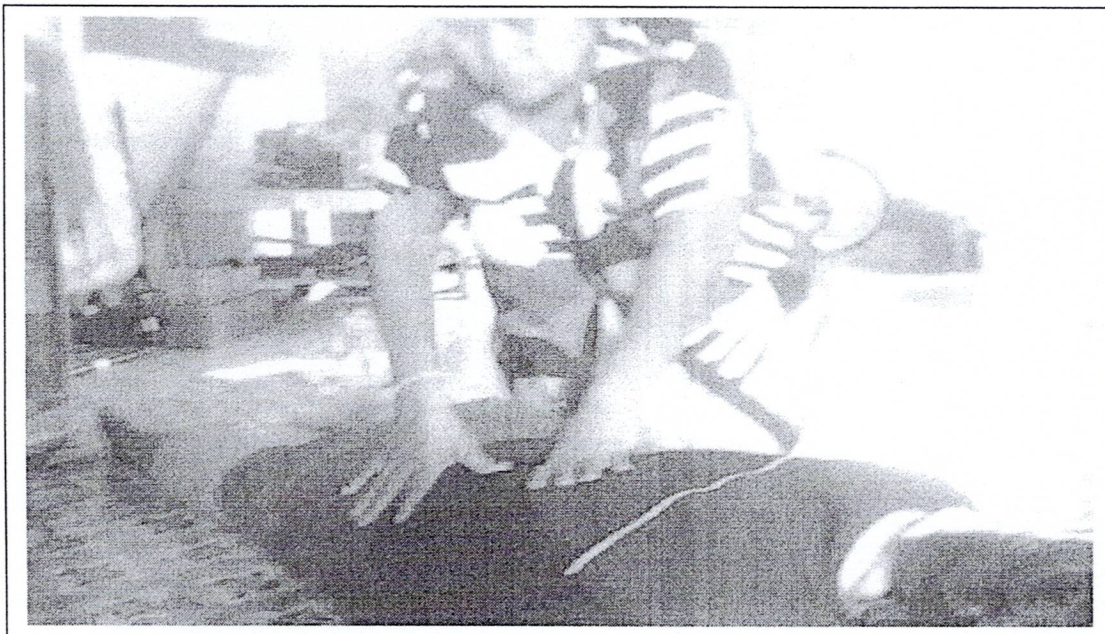
วิธีการนวด มีทั้งหมด 9 ท่า นวด ดังนี้

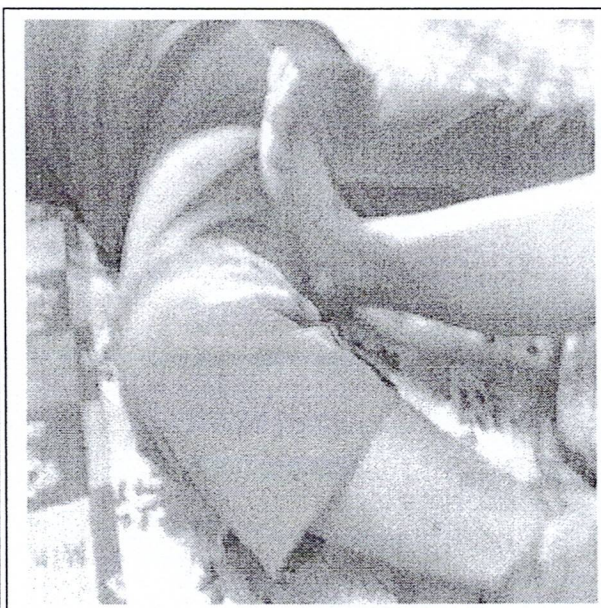
ท่าที่ 1 ท่านอนหงายเปิดประตูลมบริเวณโคนขา โดยใช้ขาเหยียบเริ่มนวดจากโคนขาไล่ลงมาจนถึงปลายเท้า ทำอย่างนี้ประมาณ 20 นาที แล้วเปลี่ยนข้าง เพื่อให้เส้นคลายตัว

ท่าที่ 2 ท่านอนตะแคง โดยใช้มือบีบเริ่มนวดจากปลายเท้าขึ้นมาถึงบริเวณโคนขา ทำสลับกันทั้งสอง

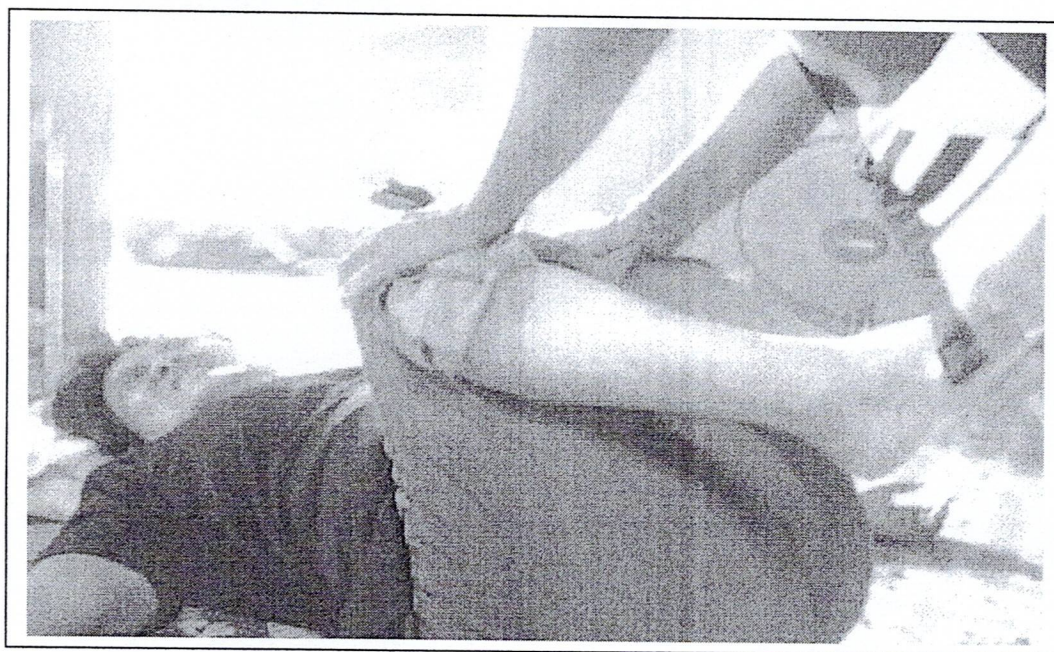
ท่าที่ 3 ทำนวดคว่ำโดยเริ่มบีบบริเวณไหล่ไล่ลงมาจนถึงเอว บีบขึ้นลง
ประมาณ 20 นาที

ท่าที่ 4 ทำนวดหงายยันหน้าขา โดยผู้นวดยจะใช้ขายันบริเวณโคนขา ทำสลับกันทีละข้าง

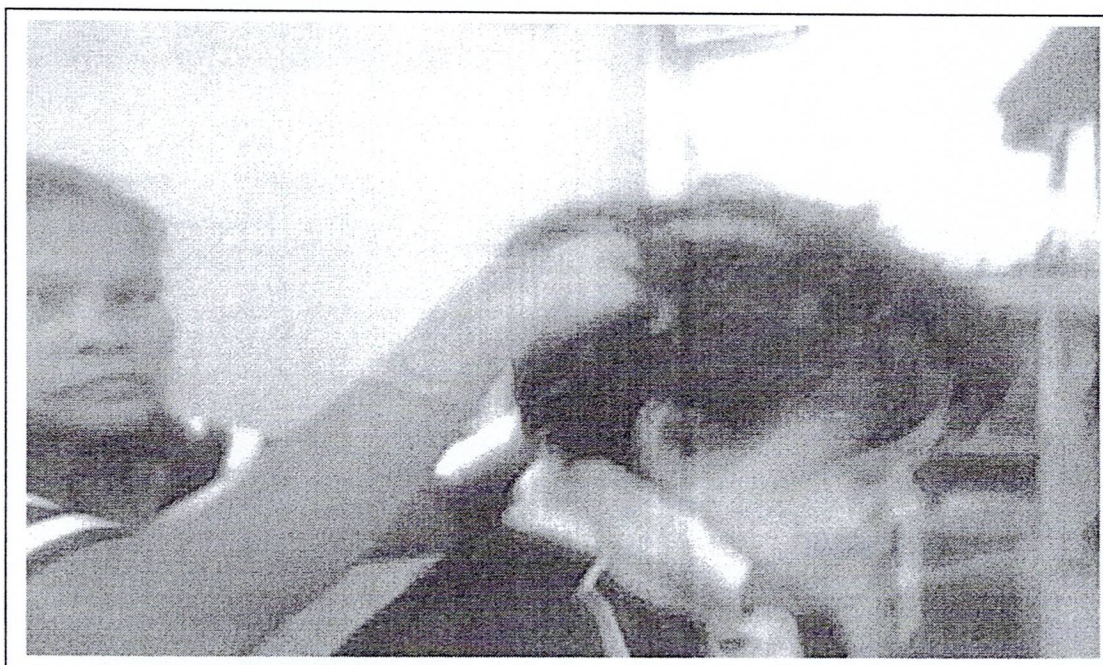
ท่าที่ 5 ท่าชันเข่า ผู้นวดจะจับขาตั้งขึ้น หรือท่าชันเข่า จากนั้นจะใช้มือบีบเบาๆไล่ลงมาถึงตาตุ่ม

ท่าที่ 6 ท่าสะพานโค้ง คือการดัดขา โดยผู้นวดจะยกเข่าขึ้นแล้วกดเบาๆ

ท่าที่ 7 นวดไหล่คลายเส้นโดยจะเริ่มนวดบริเวณต้นคอไล่ลงมาถึงไหล่

ท่าที่ 8 บีบหัว บีบขมับ ผู้นวดจะใช้มือค่อยๆเกลาที่ศีรษะเพื่อผ่อนคลายความเครียด

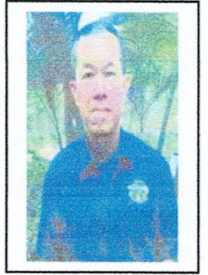
ทำที่ 9 ถีบดัดหลังผู้นวดจะใช้เท้ายันที่หลังแล้วดึงแขนเพื่อลดความตึงของเส้น

.....

ทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรื่อง เกษตรผสมผสาน

องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน ตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑. ประวัติ

๑.๑ ประวัติส่วนตัว

ชื่อ พันจ่าอากาศเอกสมศักดิ์ นามสกุล จิตรไพบูลย์ ชื่อเล่น
 เลขบัตรประจำตัวประชาชน ๓ ๑ ๐ ๐ ๕ ๐ ๓ ๔ ๙ ๓ ๐ ๘ ๖
 เกิดวัน - ที่ ๒๐ เดือน ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ อายุ ๖๗ ปี เดือน
 จังหวัดที่เกิด ฉะเชิงเทรา เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย ศาสนา พุทธ
 ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้) บ้านเลขที่ ๒๕/๒/๑ ถนน - หมู่ที่ ๓ บ้าน
 ตำบล วังตะเคียน อำเภอ เมือง จังหวัด ฉะเชิงเทรา รหัสไปรษณีย์ ๒๔๐๐๐
 โทรศัพท์ ๐๘๔-๖๔๔๙๐๙๐

วุฒิการศึกษา/ระดับการศึกษา โรงเรียนจ่าอากาศ ประสบการณ์ด้านภูมิปัญญา เกษตรกรรม จำนวน ปี

๑.๒ ประวัติครอบครัว

ชื่อบิดา บิดาอาชีพ อายุ ปี
 ชื่อมารดา มารดาอาชีพ อายุ ปี
 ชื่อสามี/ภรรยา สามี/ภรรยาอาชีพ อายุ ปี

คนที่	มีบุตรจำนวน.....คน	ชื่อ-นามสกุล	อายุปี	คนที่	ชื่อ-นามสกุล	อายุปี

๒. ประวัติชีวิต และผลงาน

๒.๑ ความเชี่ยวชาญภูมิปัญญาด้าน (เขียนเครื่องหมาย / ใน □)

☒ เกษตรกรรม	☐ ศิลปกรรม
☐ หัตถกรรม	☐ ภาษาและวรรณกรรม
☐ การแพทย์แผนไทย	☐ ดนตรี และนาฏศิลป์ไทย
☐ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	☐ ปรัชญา ศาสนา และประเพณี
☐ กองทุนและธุรกิจชุมชน	☒ โภชนาการ

๓. การสร้างเครือข่ายและการเผยแพร่ความรู้

- ☐ ไม่ได้เผยแพร่/ถ่ายทอด ☒ เผยแพร่/ถ่ายทอด

ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ ระดับสี่ดาว ประเภทอาหาร ตามโครงการคัดสรรสุดยอด
 หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ.๒๕๕๙ (OTOP Product Champion)

ลงชื่อ ครูภูมิปัญญา

(พันจ่าอากาศเอกสมศักดิ์ จิตรไพบูลย์)

ปราชญ์ชาวบ้านด้านการทำเกษตรผสมผสาน

ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-สกุล พันจ่าอากาศเอกสมศักดิ์ จิตรไพบูลย์

เกิดเมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2496 ปัจจุบันอายุ 64 ปี

ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 25/2/1 หมู่ที่ 3 ตำบลวังตะเคียน อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

เบอร์โทรศัพท์ 084-6449090

จบการศึกษา โรงเรียนจ่าอากาศทหารอากาศดอนเมือง

ประกอบอาชีพหลักคือ ทำเกษตรผสมผสาน

ความสามารถเฉพาะ

เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านการทำเกษตรผสมผสาน และปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่
ปลอดสารพิษ

ผลงานที่ผ่านมา

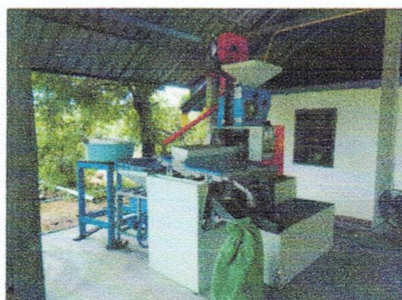
พันจ่าอากาศเอกสมศักดิ์ ได้ถ่ายทอดวิชาการทำเกษตรผสมผสานและการปลูกข้าวไรซ์เบอร์รี่ ปลอดสารพิษ ให้กับลูกหลานและชาวบ้านที่สนใจโดยไม่คิดวิชาสอน โดยหวังเพียงแค่อยากให้ภูมิปัญญาของตนเองได้สืบทอดให้ชนรุ่นหลังได้ทราบ

รางวัลเกียรติคุณที่ได้รับ

ได้รับการคัดสรรเป็นผลิตภัณฑ์ ระดับสี่ดาว ประเภทอาหาร ตามโครงการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2559 (OTOP Product Champion)

วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา

ได้นำความรู้เรื่องการทำเกษตรอินทรีย์แบบผสมผสานถ่ายทอดให้กับเด็ก เยาวชน และประชาชน

ทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรื่อง

องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน ตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑. ประวัติ

๑.๑ ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นายจตุติ นามสกุล ภาษิตานนท์ ชื่อเล่น เกิง

เลขบัตรประจำตัวประชาชน

๓	๒	๔	๐	๑	๐	๐	๒	๓	๖	๑	๗	๓
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

เกิดวัน ที่ ๑๘ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๐ อายุ ๖๖ ปี เดือน

จังหวัดที่เกิด ฉะเชิงเทรา เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย ศาสนา พุทธ

ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้) บ้านเลขที่ ๗๓/๒๑๕ ถนน - หมู่ที่ ๘ บ้าน

ตำบล วังตะเคียน อำเภอ เมือง จังหวัด ฉะเชิงเทรา รหัสไปรษณีย์ ๒๔๐๐๐

โทรศัพท์ ๐๘๕-๓๙๒๙๗๑๖

วุฒิการศึกษา/ระดับการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ ๔ ประสบการณ์ด้านภูมิปัญญา โภชนาการ จำนวน ปี

๑.๒ ประวัติครอบครัว

ชื่อบิดา นายพิชัย ภาษิตานนท์ บิดาอาชีพ - อายุ - ปี

ชื่อมารดา นางกุหลาบ ภาษิตานนท์ มารดาอาชีพ - อายุ - ปี

ชื่อสามี/ภรรยา - สามี/ภรรยาอาชีพ - อายุ - ปี

คนที่	มีบุตรจำนวน.....คน	ชื่อ-นามสกุล	อายุปี	คนที่	ชื่อ-นามสกุล	อายุปี
-	-	-	-	-	-	-

๒. ประวัติชีวิต และผลงาน

๒.๑ ความเชี่ยวชาญภูมิปัญญาด้าน (เขียนเครื่องหมาย / ใน ☐)

☐ เกษตรกรรม	☐ ศิลปกรรม
☐ หัตถกรรม	☐ ภาษาและวรรณกรรม
☐ การแพทย์แผนไทย	☐ ดนตรี และนาฏศิลป์ไทย
☐ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	☐ ปรัชญา ศาสนา และประเพณี
☐ กองทุนและธุรกิจชุมชน	☒ โภชนาการ

๓. การสร้างเครือข่ายและการเผยแพร่ความรู้

- ☒ ไม่ได้เผยแพร่/ถ่ายทอด ☐ เผยแพร่/ถ่ายทอด

ลงชื่อ.....ครูภูมิปัญญา

(นายจตุติ ภาษิตานนท์)

ทะเบียนภูมิปัญญาท้องถิ่น

เรื่อง หัตถกรรม

องค์การบริหารส่วนตำบลวังตะเคียน ตำบลวังตะเคียน อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑. ประวัติ

๑.๑ ประวัติส่วนตัว

ชื่อ นางอบเชย นามสกุล เลี่ยมเปี่ยม ชื่อเล่น.....
 เลขบัตรประจำตัวประชาชน

๓	๒	๔	๐	๑
---	---	---	---	---

๐	๐	๒	๑	๓
---	---	---	---	---

๙	๓	๙
---	---	---

 เกิดวัน..... ที่ ๑๐ เดือน กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๐๒ อายุ ๖๑ ปี เดือน.....
 จังหวัดที่เกิด ฉะเชิงเทรา เชื้อชาติ ไทย สัญชาติ ไทย ศาสนา พุทธ.....
 ที่อยู่ปัจจุบัน (ที่สามารถติดต่อได้) บ้านเลขที่ ๕๗ ถนน หมู่ที่ ๑ บ้าน.....
 ตำบล วังตะเคียน อำเภอ เมือง จังหวัด ฉะเชิงเทรา รหัสไปรษณีย์ ๒๔๐๐๐
 โทรศัพท์.....

วุฒิการศึกษา/ระดับการศึกษา ปวช. ประสบการณ์ด้านภูมิปัญญา หัตถกรรม จำนวน ปี

๑.๒ ประวัติครอบครัว

ชื่อบิดา..... บิดาอาชีพ..... อายุ..... ปี
 ชื่อมารดา..... มารดาอาชีพ..... อายุ..... ปี
 ชื่อสามี/ภรรยา..... สามี/ภรรยาอาชีพ..... อายุ..... ปี

คนที่	มีบุตรจำนวน.....คน	ชื่อ-นามสกุล	อายุปี	คนที่	ชื่อ-นามสกุล	อายุปี

๒. ประวัติชีวิต และผลงาน

๒.๑ ความเชี่ยวชาญภูมิปัญญาด้าน (เขียนเครื่องหมาย / ใน ☐)

☐ เกษตรกรรม	☐ ศิลปกรรม
☒ หัตถกรรม	☐ ภาษาและวรรณกรรม
☐ การแพทย์แผนไทย	☐ ดนตรี และนาฏศิลป์ไทย
☐ การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	☐ ปรัชญา ศาสนา และประเพณี
☐ กองทุนและธุรกิจชุมชน	☐ โภชนาการ

๓. การสร้างเครือข่ายและการเผยแพร่ความรู้

- ☒ ไม่ได้เผยแพร่/ถ่ายทอด ☐ เผยแพร่/ถ่ายทอด

ลงชื่อ อบเชย เลี่ยมเปี่ยม ภูมิปัญญา

(..... นางอบเชย เลี่ยมเปี่ยม)